

Ксенія Шталенкова

ПАБУДЗІЦЬ ПРЫНЦЭСУ

Прыгодніцкая казка ў дзевяці сцэнах

Мінск 2024

Кантакты:

xenia.shtalenkova@gmail.com
+375296161201 (Telegram, Viber)

ДЗЕЙНЫЯ АСОБЫ

РАМОНА

фея

АЛЯКСАНДР

сакратар пры двары Каралеўства Лубіну

МАКСІМІЛЯН

прынц і будучы валадар Каралеўства Лубіну, дзядзька Аляксандра

СІЛЬВАН

лодачнік

ВІНАГРАДЗІНКА, АГРЭСЦІК, ПАРЭЧАЧКА

людажэры

ВІЯЛІТА

панна-рыцарка

БАЗІЛЕ

рыцар — захавальнік Зачараванага лесу, прыёмны бацька Віялеты

ГЕКТАР

цмок

ЛІЯНА

прынцэса-вынаходніца, пляменніца Рамоны

ПІЛІП

валадар Каралеўства Шыпшыны, бацька Ліяны

МАРГАРЫТА

суваладарка Каралеўства Шыпшыны, маці Ліяны

ЧАС І МЕСЦА ПАДЗЕЙ

Падзеі п'есы адбываюцца ў няпомныя часы, аднак, не настолькі даўнія, каб выключаць некаторы тэхнічны прагрэс, які цалкам міралюбна стасуецца са спрадвечнай магіяй.

Сцэны разгортваюцца ў розных лакацыях двух суседніх каралеўстваў — Лубіну і Шышыны, мяжа паміж якімі праходзіць па Непераадольнай рацэ. Большую частку Каралеўства Шышыны на момант падзей п'есы займае Зачараваны лес.

СЦЭНА 1

КАРАЛЕЎСТВА ЛУБІНУ

КАБІНЕТ АЛЯКСАНДРА

РАНІЦА

У кабiнеце процьма дзiвосных машын. Сярод iх з ручной праснiцай уладкавалася фея РАМОНА. Сам АЛЯКСАНДР дрэмле побач з велiзарным макетам замка.

РАМОНУ можна апiсаць як панi няўлоўнага ўзросту. Ейны выгляд сведчыць пра тое, што яна, мусiць, яшчэ тая добрая выдуманьнiца, але зараз фея яўна маркоцiцца. Зрэшты, РАМОНА мае надзвычай цвёрды, а часам нават непахiсны характар.

У сваю чаргу АЛЯКСАНДР дужа падобны да прынца, што можа выклiкаць памылковае ўражанне ў тых, каму невядомыя абставiны яго жыцця. Нават ува сне ён застаецца задуменным юнаком. Тым не менш рысы яго твару поўныя рашучасцi.

АЛЯКСАНДР снiць нешта трывожнае, але РАМОНА не спяшаецца будзiць яго — на ўсё свой час. Пакуль фея займаецца кудзеляй i размаўляе, быццам бы сама з сабой.

РАМОНА

Кожны хаця б раз чуў гэтую казку. Даўным-даўно жылі-былі кароль з каралевай. У iх нарадзiлася доўгачаканая дачка, найцудоўнейшая за ўсiх на свеце, але вось бяда! Калi прынцэсе споўнiлася шаснаццаць, яна ўкалола палец...

РАМОНА глядзiць на верацяно i выцiрае слёзы. Яна з намаганнем працягвае апавед.

РАМОНА

Яна ўкалола палец верацяном. I заснула на сто гадоў. Кароль з каралевай не памяталi сябе ад гора, i добрая фея ахутала ўсё каралеўства сном. Але кожны, хто хаця б раз чуў гэтую казку, ведае: аднойчы з'явiцца той, чыё паклiканне — пабудзiць прынцэсу...

РАМОНА плаўным жэстам паказвае кудзеляй на АЛЯКСАНДРА, але ён не прачынаецца. Фея незадаволена касавурыцца на юнака, аднак ейны позiрк не аказвае належнага эфекту. З гэтай хвiлiны ўсё iдзе не па плане. Прынамсi, не тым парадкам, як было задумана РАМОНАЙ.

РАМОНА *(гучна)*

Я кажу: з'явiцца той, чыё паклiканне — пабудзiць прынцэсу!

РАМОНА з прыкрасцю тузае кудзелю i ўпускае з рук праснiцу.

АЛЯКСАНДР рэзка прачынаецца, ускiдвае галаву i глядзiць у акно.

АЛЯКСАНДР

Колькі я спаў? Ужо ранiца? На хвiлiну толькі адарваўся! Калi каранацыя па-ранейшаму апоўднi, значыцца, пару гадзiн я ўсё ж такi маю. Паспею!

АЛЯКСАНДР *ператварае макет у лялечную сцэну. РАМОНУ ён не заўважае. Юнак спяшаецца, да таго ж ён вельмі захоплены сваёй справай.*

АЛЯКСАНДР

Даўным-даўно жылі-былі... Кароль з каралевай, скажаце вы, але — не! Жылі-былі злая фея Рамона і ейны злосны-найзласнейшы гадаванец — вастракрылы кіпцюрасты серпахвосты залатагрывы агнядышны люты цмок!

РАМОНА *(абурана)*

Гэта з якой ласкі я злая?!

АЛЯКСАНДР *дастае лялек-персанажаў і запуская машыны, якія ажыўляюць дзею. Юнак дагэтуль не падазрае, што РАМОНА чакае яго ўвагі.*

АЛЯКСАНДР

Улюбёным заняткам Рамоны было паўсюль лётаць на сваім цмоку і ўчыняць усім навокал непрыемнасці. І тут знайшоўся рыцар-зух, які даў клятву каралю перамагчы ліхадзейку, а цмока пасадзіць на ланцуг. Няхай ахоўвае каралеўства, як і належыць прыстойнаму цмоку!

РАМОНА *(яшчэ больш абурана)*

Выдумляка!

АЛЯКСАНДР

Рамона зрынутаая, зняважаная і прыгнечаная. Яна ляціць у далёкія краіны, усе на яе цалкам забываюцца, але дарэмна! Бо Рамона затаіла крыўду. Тым часам у караля і яго каралеўскай жонкі з'яўляецца доўгачаканая дачка.

РАМОНА *(навучальна)*

Найцудоўнейшая за ўсіх на свеце!

АЛЯКСАНДР *(не ўсведамляючы, што паўтарае)*

Найцудоўнейшая за ўсіх на свеце! Сем добрых фей жадаюць адарыць маляня блаславеннямі. Для кожнай феі кароль рыхтуе ў падарунак залаты куфэрак, а ў кожным куфэрку — найпрыгажэйшыя ножык, відэлец і лыжка з каштоўнымі камянямі.

РАМОНА *(абураная ўшчэнт)*

Што за казкі? Не было ніякіх іншых фей!

АЛЯКСАНДР

Знянацку на свята з'яўляецца Рамона. Яна патрабуе падарунак, але восьмы куфэрак узяць няма адкуль. Ад крыўды, а таксама праз сквапнасць Рамона накладае страшэнны праклён на прынцэсу. Калі той споўніцца шаснаццаць, яна ўколе палец верацяном і памрэ.

РАМОНА *(ейнае абурэнне пераходзіць у сердаванне)*

Мана!

АЛЯКСАНДР паціскае плячыма і працягвае кіраваць машынамі. Ён нават не думае спыняцца.

АЛЯКСАНДР

Канешне, мана! Бо добрыя феі ўмеюць махлярыць і змяняюць умовы! Прынцэса толькі засне на сто гадоў — таксама няхай сабе. Кароль апанаваны горам і загадвае знішчыць усе прасніцы і верацёны ў каралеўстве, а прынцэсе забараняе выходзіць з замка.

РАМОНА *(амаль абражаная)*

Хопіць!

АЛЯКСАНДР *(не чуе)*

Але аднойчы Рамона пад выглядам добрай бабулькі пракрадаецца з прасніцай у адну з вежаў. Там яе знаходзіць прынцэса, і Рамона працягвае ёй верацяно. Нябога не паспявае ўзяць яго ў рукі, як уколвае палец і засынае на сто гадоў, а Рамона...

РАМОНА *(ультыматыўна)*

Я кажу — хопіць!

Машыны з трэскам ламаюцца. Лялечная дзея абрываецца.

АЛЯКСАНДР пачуваецца практычна гэтак жа, як фея з яго казкі, ён зрынуты, зняважаны і прыгнечаны.

АЛЯКСАНДР

Ды што такое? Усю ноч рамантаваў — і зноў!

АЛЯКСАНДР шукае сярод сваіх машын інструменты і нарэшце бачыць РАМОНУ. Юнак збянтэжаны роўна нагэтулькі, наколькі сярдуе фея.

АЛЯКСАНДР

Хто вы, добрая бабулька?

РАМОНА

Бабулька? То бок спачатку ты называеш мяне злой, а цяпер я раптам добрая, але бабулька? Дзе твае манеры, хлапчына?

АЛЯКСАНДР *(спахопліваючыся)*

Прашу прабачэння, не разгледзеў вас за прасніцай. Як паведамляюць казкі, такой справай занятыя менавіта бабулькі. З'яўляюцца ў замках немаведама адкуль... Я абазнаўся. Вы ж не будзеце калоць мяне верацяном?

РАМОНА няўхвальна пазірае на юнака.

РАМОНА

Жартаўнік! Я тут зусім з іншай нагоды. А вось ты чым займаешся? З якой пары прынц гуляецца ў лялькі?

АЛЯКСАНДР *(ушчэмлены)*

Якія ж гэта лялькі? Гэта тэатр. І мушу паведаміць, што я ніякі не...

РАМОНА (*разгублена*)

Тэатр? А як жа падрыхтоўка да каранацыі?

АЛЯКСАНДР

Зараз у мяне якраз генеральная рэпетыцыя, спецыяльна для каранацыі я пішу казку. Сёння ў замку будзе мноства дзяцей, якія чакаюць імпрэзу, але...

РАМОНА (*скептычна*)

І ў чым мараль тваёй казкі?

АЛЯКСАНДР

Гэта самы пачатак. Там далей шмат чаго яшчэ, аднак...

РАМОНА

Напрыклад?

АЛЯКСАНДР

Ну напрыклад, Рамона вызваляе свайго цмока і ляціць у захад сонца, але потым рыцар знаходзіць яе, каб зноўку схапіцца і зняць праклён з прынцэсы. А цмок... Увогуле, мараль будзе зразумелая напрыканцы. Толькі...

РАМОНА (*суха*)

Толькі ў тваёй казцы ні слова праўды, хлапчына. Ты нават уяўлення не маеш, як усё было насамрэч.

АЛЯКСАНДР

А вам гэта адкуль вядома?

РАМОНА

То бок як — адкуль? Я — фея Рамона!

Паўза.

АЛЯКСАНДР (*сабе пад нос*)

Ясна. Я дагэтуль сплю. Мне толькі трэба прачнуцца.

РАМОНА (*кпліва*)

Толькі не кажы, што ты не верыш у казкі.

АЛЯКСАНДР

Зноў той жа сон, што і заўжды.

РАМОНА

Што яшчэ за сон?

АЛЯКСАНДР адмахваецца ад феі.

АЛЯКСАНДР

Няважна, бо я зараз прачнуся.

РАМОНА

Ну хопіць, толькі час мой марнуеш. Я прыбыла ў Каралеўства Лубіну па неадкладнай справе, у якой патрэбная твая дапамога.

АЛЯКСАНДР *(з палёгкай)*

Хочаце, каб я зрабіў вам калаўрот? Я чытаў пра такі ў кнізе аднаго італьянскага вынаходніка, але ён немаведама навошта нібы праз люстэрка піша справа налева. Я не заўсёды разумею яго чарцяжы, тое-сёе выпадае дадумваць, і мае машыны часта ламаюцца.

РАМОНА

Не адгадаў. У Каралеўстве Шыпшыны вось ужо амаль сто гадоў непрабудным сном спіць прынцэса Ліяна...

АЛЯКСАНДР *(агаламшаны)*

Ліяна? Прынцэса-вынаходніца?

РАМОНА

Дык ты ўсё ведаеш?

АЛЯКСАНДР *(імпэтна)*

Ну канешне! Яна чытала Кодэкс Атлантыкус і марыла паляцець на паветраным шары. Толькі гэта таксама частка маёй казкі, я сам яе прыдумаў. Бо Кодэкс Атлантыкус — гэта мая ўлюбёная кніга, хаця яе немагчыма чытаць. Пра калаўрот таксама адтуль.

РАМОНА *(поўная іроніі)*

Забавінік! Бацька прынцэсы, кароль Шыпшыны Піліп, заключыў дагавор з Каралеўствам Лубіну, то бок з тваімі слаўнымі прапрапрадкамі. Паводле дагавора, годны нашчадак з вашага роду мусіць ажаніцца з Ліянай, а найперш — пабудзіць, інакш...

АЛЯКСАНДР

Лепш бы мяне хто-небудзь пабудзіў.

РАМОНА

Укалоць цябе верацяном, хлапчына?

АЛЯКСАНДР *ухіляецца ад РАМОНЫ. Ён намагаецца захоўваць вытрымку і лагічнае мысленне, хаця гэта зараз даецца яму з цяжкасцю.*

АЛЯКСАНДР

Дапусцім, я не сплю і вы гаворыце праўду. Але, на жаль, хутчэй за ўсё, я не той, каго вы шукаеце.

РАМОНА *(фанабэрыста)*

Упершыню бачу, каб прынц настолькі баяўся адказнасці.

АЛЯКСАНДР *(прыязна)*

Не-не, мне, праўда, хацелася б дапамагчы, але я наўрад ці здолею.

РАМОНА *(ткліва)*

Не ўпэўнены ў сабе? Нізкая самаацэнка?

АЛЯКСАНДР

Пры чым тут гэта? Я...

РАМОНА *(жахнуўшыся)*

Ужо жанаты? Калі паспеў?

АЛЯКСАНДР *(у яго цярпення таксама ёсць межы)*

Ды не! Я ніякі не прынц. Гэта па-першае. І па-другое...

РАМОНА *(з выклікам)*

То бок ты намякаеш, што я памылілася, хлапчына?

АЛЯКСАНДР *(цвёрда)*

Аляксандр.

РАМОНА

Ну вось! Сын прынцэсы Алены, унук каралевы Агаты, праўнук каралевы Сафіі, прапраўнук караля Максіміліяна. Ты прынц, хлапчына!

АЛЯКСАНДР

Аляксандр.

РАМОНА

Прынц Алекс! Пагадзіся, так гучыць значна лепш.

АЛЯКСАНДР

Можна проста — Аляксандр.

РАМОНА

Занадта доўга. Як мама ў дзяцінстве называла?

АЛЯКСАНДР *(не здаецца)*

Аляксандр.

РАМОНА *(прымерваецца)*

Аляксандр і Ліяна, Ліяна і Аляксандр — язык зламаеш, трэба прыдумаць нешта карацейшае. Годзе, па дарозе вырашым, збірайся.

РАМОНА *згортвае сваю кудзелю і падштурхоўвае АЛЯКСАНДРА да дзвярэй.*

АЛЯКСАНДР

Куды?

РАМОНА

Ну, зразумела, здзяйсняць подзвіг!

АЛЯКСАНДР

Ды я ж...

У кабінеце, увесь абвешаны паляўнічымі трафеямі, з'яўляецца МАКСІМІЛІЯН. Гэта энергічны мужчына сярэдняга ўзросту, якому ўжо даўно належыла стаць каралём, але ён крыху затрымаўся ў прынцах.

МАКСІМІЛІЯН

Хтосьці сказаў «подзвіг»? Няўжо мой пляменнік-дамасед збіраецца насустрач прыгодам? А як жа прэм'ера казкі? Вось, глядзі, прынёс табе для рэквізіту!

МАКСІМІЛІЯН згружае трафеі каля макета замка.

РАМОНА

Гэта яшчэ хто?

МАКСІМІЛІЯН

Тое ж пытанне! Аляксандр, адкуль у тваім кабінеце ўзялася пані?

АЛЯКСАНДР

Прынц Максіміліян — мой дзядзька. Фея Рамона — добрая фея. Здаецца.

МАКСІМІЛІЯН *(не міргнуўшы вокам)*

Фея Рамона? Чакайце, тая самая фея Рамона? Ды я ж выгадаваны на вашых казках! На казках пра вас. Спадзяюся, вы прыбылі з блаславеннямі на маю каранацыю?

РАМОНА

Нейкі ён стараваты для прынца.

МАКСІМІЛІЯН

Як груба! Не чакаў, тым больш ад феі!

РАМОНА

Нічога не разумею. *(Звяртаецца да Аляксандра.)* Калі прынц ён, то хто ў такім разе ты?

АЛЯКСАНДР

Каралеўскі сакратар. Складаю хронікі, апісваю подзвігі, а таксама прыдумляю казкі пры двары свайго дзядзькі.

РАМОНА

Прынц-пісьменнік?

АЛЯКСАНДР *(катэгарычна)*

Проста пісьменнік. Не прынц.

РАМОНА адсоўвае ў бок кудзелю і дастае фаліант з радаводамі. Яна знаходзіць патрэбную старонку і жэстам кліча АЛЯКСАНДРА. Ён паслухмяна, хаця з некаторай насцярожанасцю, падыходзіць да феі.

РАМОНА

Яшчэ раз. У твайго прапрадзёда Максіміліяна нарадзілася дачка, яна ж каралева Сафія. Дачка Сафіі — каралева Агата, твая бабуля. У Агаты нарадзілася прынцэса Алена. І раз ты ейны сын, значыцца, таксама прынц і спадкамец прастола паводле права першародства!

АЛЯКСАНДР

Не зусім. Мая мама выйшла замуж пакахаўшы і адмовілася ад прастола, таму чарга ўладарыць у нашым каралеўстве перайшла да Макса. Бо ён другое дзіця бабулі Агаты, а таксама ейны першы і адзіны сын. Вось тут усе дэталі.

АЛЯКСАНДР *паказвае РАМОНЕ патрэбнае месца на старонцы.*

РАМОНА

Сто гадоў — і зноўку Максіміліян? Гэта нікуды не варты! Хаця... Ліяна і Максіміліян, Максіміліяна і Ліян... Абы-што нейкае!

РАМОНА *закрывае кнігу.*

МАКСІМІЛІЯН *(яўна абдзелены ўвагай)*

Ды ў чым, уласна, справа? І што за подзвіг вы тут абмяркоўвалі?

РАМОНА *круціць у руках верацяно.*

РАМОНА

Усё надта заблыталася.

АЛЯКСАНДР *(прымірэнча)*

Мабыць, усё ж такі зрабіць вам калаўрот? Калі пасядзець дзень-другі, я здолеў бы разабрацца з чарцяжамі. Але ўжо пасля каранацыі Макса, зараз я мушу паспець з маімі машынамі...

РАМОНА *(стомлена)*

Каранацыі не будзе.

МАКСІМІЛІЯН *(у роспачы)*

Канешне, вы фея, але пры ўсёй павазе! Я так доўга чакаў гэты дзень!

РАМОНА

Я кажу — каранацыі не будзе. Спачатку трэба выратаваць прынцэсу Ліяну. Такі дагавор паміж каралеўствамі Шыпшыны і Лубіну.

МАКСІМІЛІЯН *(з раптоўным энтузіязмам)*

Прынцэса ў небяспецы? Дык вось навошта ты запрасіў сюды фею! Вось гэта падарунак, Аляксандр! Подзвіг, і да самай каранацыі, пра такое можна толькі марыць! Згодны, сёння ўсё адкладзем, а потым аб'яднаем каранацыю з вяселлем — выдатная ідэя!

АЛЯКСАНДР *(разгублена)*

Ты хочаш ажаніцца з прынцэсай Ліянай? Але яна, лічы, дзіця!

МАКСІМЛІЯН

Я хачу здзейсніць подзвіг, каб выратаваць прынцэсу! Пакуль я здзейсню яго, прынцэса якраз паспее падгадавацца, тады і жаніцца можна. Вось яно, маё пакліканне!

АЛЯКСАНДР

Але ты ж...

МАКСІМЛІЯН *(гатовы пакрыўдзіцца)*

Хочаш сказаць — стараваты для жаніцьбы?

АЛЯКСАНДР

...Сам учора казаў, што марыш пражыць жыццё халасцяком.

МАКСІМЛІЯН

Але вось ты мяне і пераканаў! Я магу здзейсніць сапраўдны подзвіг і праславіцца! Калі яшчэ мне выпадзе такая магчымасць? Дарэчы, а што патрэбна рабіць?

РАМОНА

Прашу азнаёміцца з дапаўненнем да дагавора. Трэба ўпісаць імя тут і падпісаць вось тут.

РАМОНА працягвае скрутак з пячаткамі, аднак АЛЯКСАНДР выхоплівае яго першым.

РАМОНА *(спачувальна)*

Засмуціўся?

АЛЯКСАНДР *(з незалежным выглядам)*

Як каралеўскі сакратар я мушу праверыць умовы дагавора. *(Чытае.)*
«Ніжэйпадпісаны годны нашчадак з роду Лубіну аднаўляе непарушнае слова сваіх прапрапродкаў ажаніцца, а найперш пабудзіць прынцэсу Ліяну ад непрабуднага сну...»

МАКСІМЛІЯН *(Рамоне)*

І даўно яна вось так?

РАМОНА

Амаль сто гадоў.

МАКСІМЛІЯН *(надмануты ў найлепшых пачуццях)*

Сто гадоў? Ну і хто цяпер стараваты? Атрымліваецца, фармальна я жанюся з жанчынай значна старэйшай за мяне!

РАМОНА

Прынцэсе ўсяго шаснаццаць!

МАКСІМЛІЯН

То бок сто шаснаццаць, калі быць дакладным? Аляксандр, правер, ці няма там яшчэ якога-небудзь ашуканства!

АЛЯКСАНДР *(працягвае чытаць)*

«...На шляху да прынцэсы ў ліку астатніх выпрабаванняў нашчадак Лубіну мусіць праявіць розум, смеласць і добрае сэрца; падрабязней глядзі ў дадатку. Перасячы Непераадольную раку... Прайсці Зачараваны лес...» Перамагчы цмока?!

АЛЯКСАНДР *збянтэжаны*. РАМОНА *як нічога ніякага звівае з кудзелі клубок*.

РАМОНА

Зразумела! Замак, дзе спіць прынцэса, пільнуе востракрылы кіпцюрасты серпахвосты залатагрывы агнядышны люты цмок! І як яго перамагчы, ведае толькі рыцар-зух Базіле. Дарэчы, гэты клубок дапаможа знайсці яго крэпасць у Зачараваным лесе.

РАМОНА *працягвае клубок МАКСІМІЛІЯНУ*. *Браць яго ў рукі той не спяшаецца*.

АЛЯКСАНДР *(зноў ушчэмлены)*

Значыцца, у маёй казцы ні слова праўды?

РАМОНА *(непахісна)*

Выдатная нагода асабіста ўсё праверыць.

АЛЯКСАНДР

Вы дакладна добрая фея?

РАМОНА

Бессаромнік!

МАКСІМІЛІЯН *(з некаторым спазненнем)*

Па-мойму, у маім далёкім дзяцінстве мне чыталі казку, дзе быў апісаны падобны выпадак. Але там сон прынцэсы пільнаваў не цмок, а шчанюк па мянушцы Пуф!

РАМОНА

Будзем таргавацца ці як?

АЛЯКСАНДР *(усхваляваны)*

Што? Да заканчэння стагадовага тэрміну застаецца толькі два дні, уключаючы сённяшні?! Дык трэба ж спяшацца!

РАМОНА

Менавіта з гэтай прычыны я тут. Калі цягам двух дзён, уключаючы сённяшні, Ліяну ніхто не пабудзіць, яна памрэ. А разам з ёй — усе, хто любіў яе і каго любіла яна.

МАКСІМІЛІЯН *(з жалем)*

Нават шчанюк па мянушцы Пуф?

РАМОНА *(стрымана)*

Нават шчанюк па мянушцы Пуф! І гэта будзе на вашым сумленні.

МАКСІМІЛІЯН

Але фея, даражэнькая, дзе вы былі раней? Толькі два дні! Да подзвігу належыць рыхтавацца загадзя. Ды на гэта, між іншым, патрабуюцца гады! А часам і ўсё жыццё.

РАМОНА

Хто ж вінаваты, што за сто гадоў з вашага роду ніхто так і не прыйшоў пабудзіць прынцэсу! Адна я сачу, каб кожны ішоў услед за сваім пакліканнем і не збіваўся са следу на сваім шляху! І следам з'яўляюся я акурат у патрэбны момант. Ну?

АЛЯКСАНДР і МАКСІМІЛІЯН глядзяць адзін на аднаго. Яны яўна нічога не зразумелі ў паслядоўнасці словаў РАМОНЫ.

МАКСІМІЛІЯН *(Аляксандру)*

Ты зразумеў, хто куды следуе?

РАМОНА

Годзе, падпісаць і па факце можна, нельга губляць ні хвіліны! Гэта толькі дапаўненне. Сам дагавор паміж Лубінам і Шыпшынай быў змацаваны каралеўскім словам яшчэ сто гадоў таму. А яно, і праўда, непарушнае. То паперы — гэта так, для парадку.

МАКСІМІЛІЯН вагаецца, але высакародныя матывы перамагаюць ягоныя сумневы, хаця ён і не надта задаволены тым, што адбываецца.

МАКСІМІЛІЯН

Канешне, умовы ў вас яшчэ тыя! Але раз так, нічога не паробіш — час выпраўляцца. Мы не можам рызыкаваць жыццём прынцэсы! Аляксандр, ты ідзеш?

АЛЯКСАНДР аддае скрутак МАКСІМІЛІЯНУ і вяртаецца да сваіх машын. Ён адварочваецца, намагаючыся схваць, што вельмі засмуціўся.

АЛЯКСАНДР *(абыякавым тонам)*

Прабач, Макс. Я быў бы рады, але не здолею пайсці з табой. Гэта подзвіг для аднаго.

МАКСІМІЛІЯН

А хто яго засведчыць, каб навек праславіць мяне? Тым больш ты даўно хацеў напісаць штосьці новае.

АЛЯКСАНДР *(ухіліста)*

Ёсць яшчэ нешта. Я таксама даў слова. І яно, мяркуючы па ўсім, таксама непарушнае.

РАМОНА *(з'едліва)*

Але ты нават не прынц! Сам сказаў.

АЛЯКСАНДР

Аднак я даў яго маёй каралеўскай бабулі.

МАКСІМІЛІЯН *(у трывожным прадчуванні)*

І што яна прымусіла цябе паабяцаць?

АЛЯКСАНДР

Ніколі не пакідаць Каралеўства Лубіну.

РАМОНА

Няўжо абяцанне, якое ты даў сваёй бабулі, можа быць важнейшае за жыццё прынцэсы? Як я разумею, каралевы Агаты ўжо год як няма. А Ліяну яшчэ можна выратаваць!

АЛЯКСАНДР

А шанаванне памяці бабулі? Яна ж таксама быццам бы слова дала.

РАМОНА *(папрабавальна)*

Што яшчэ за слова?

АЛЯКСАНДР

Калі я аднойчы пакіну каралеўства, то дарогу назад ужо не знайду.

Паўза.

РАМОНА *(збітая з панталыку)*

Больш падобна да праклёну.

АЛЯКСАНДР

Ну не тое каб зусім ужо. Проста...

РАМОНА

Ды гэта дакладна праклён! Вось жа! Родная бабця! І за што яна цябе так?

АЛЯКСАНДР

Доўга тлумачыць.

РАМОНА ўзважае на руцэ свой клубок.

РАМОНА

Ну вось што. У вас за сто гадоў усё забыталася яшчэ горш, чым я магла меркаваць, але Максіміліян мае рацыю. Яму не мае сэнсу ісці аднаму, хтосьці мусіць засведчыць ягоны подзвіг. Кажуць, добрыя феі ўмеюць махлярыць, то я змяняю ўмовы.

АЛЯКСАНДР рэзка наварочваецца да феі.

АЛЯКСАНДР

І я здолею пайсці, а потым вярнуцца дамоў?

РАМОНА *(выпрабавальна)*

А ты ўсё ж такі хацеў бы пайсці?

АЛЯКСАНДР

Толькі каб упэўніцца, што гэта не сон.

РАМОНА *(ухвальна)*

Рамантык! У дарозе мяне можна будзе выклікаць па дапамогу. Для гэтага, дарэчы, таксама можна выкарыстаць гэты клубок, то глядзіце не згубіце яго. Вось так бераце ў далоні і гаворыце: «Рамона, патрэбная твая дапамога!»

МАКСІМІЛЯН

І што тады будзе?

РАМОНА

Тады я перанясу ўсіх, каму будзе патрэбная дапамога, назад у гэты замак. Нягледзячы ні на якія праклёны ды абяцанні каралеўскім бабулям. Але выклікаць мяне можна будзе толькі адзін раз. Запомнілі? Тры... Два... Адзін... Трымайцеся мацней!

РАМОНА бярэ рукі АЛЯКСАНДРА і МАКСІМІЛЯНА і ўкладвае ў іх клубок. Усе знікаюць.

СЦЭНА 2

МЯЖА ПАМІЖ КАРАЛЕЎСТВАМІ

НЕПЕРААДОЛЬНАЯ РАКА

ВЕЧАР

На рацэ ні моста, ні парома. Бераг з боку Каралеўства Шытшыны схаваны за ляшчэўнікам. З боку Лубіну следам за ніткай клубка выходзяць АЛЯКСАНДР і МАКСІМІЛІЯН, але каля ракі клубок спыняецца.

І АЛЯКСАНДР, і МАКСІМІЛІЯН ужо паспелі парадкам стаміцца. Пакуль яны не вельмі наблізіліся да сваёй мэты. І ўпэўненасць у тым, што гэта калі-небудзь адбудзецца, мяркуючы па ўсім, не высокая.

МАКСІМІЛІЯН *(раздражнёна)*

...Гэтая Рамона нейкая аферыстка! Ужо сонца сядзе, а мы за дзень дарогі толькі да ракі дайшлі! Ну і як нам перабрацца? Што там было: розум, смеласць і добрае сэрца? Відаць, у першым выпрабаванні давядзецца напружыць розум.

АЛЯКСАНДР вывучае мясцовасць, пакуль МАКСІМІЛІЯН сядзе каля ракі, каб аддыхацца.

АЛЯКСАНДР

Мабыць, перакінуць клубок на той бераг?

МАКСІМІЛІЯН

Прызнацца, я зараз чакаў ад цябе большага, Аляксандр.

АЛЯКСАНДР

Каб мы мелі больш часу, можна было б паспрабаваць змайстраваць з гэтага трыснягу мост з парабалічнай аркай — ёсць адна схема. Але ўсё роўна трэба, каб хтосьці падрыхтаваў падпоры з таго боку.

МАКСІМІЛІЯН

Дарэмна бацькі падаравалі табе ў дзяцінстве Кодэкс Атлантыкус. Ты трызніш вынаходствамі. А што калі раку проста трэба пераплыць?

АЛЯКСАНДР *(з сумненнем)*

І таму яе назвалі Непераадольнай?

МАКСІМІЛІЯН *(самаўпэўнена)*

Можа, гэта выпрабаванне смеласці!

МАКСІМІЛІЯН правярае ваду і тут жа адхоплівае руку.

МАКСІМІЛІЯН

Ды тут жа рыба куслівая! Плысці не варыянт.

АЛЯКСАНДР

Я думаю, усё ж такі варта перакінуць клубок.

МАКСІМЛІЯН

І што гэта дасць? А калі мы яго потым не знойдзем у гэтым ляшчэўніку? Як мы выйдзем да крэпасці рыцара Базіле?

АЛЯКСАНДР

Перад гэтым нам усё ж такі трэба перабрацца на другі бераг.

МАКСІМЛІЯН *(іранічна)*

Хіба што з дапамогай цуду.

АЛЯКСАНДР

Тады можна адразу паклікаць Рамону і вярнуцца дамоў.

АЛЯКСАНДР бярэ клубок у рукі, але МАКСІМЛІЯН забірае яго ў юнака.

МАКСІМЛІЯН *(бурчыць)*

Ну канешне! А як жа подзвіг?! Няўжо ёй было так цяжка даць нам хаця б гадзіну на падрыхтоўку? Можна было хаця б неяк сабрацца.

АЛЯКСАНДР *(прастадушна)*

Відаць, у гэтым увесь сэнс подзвігу. Працягваць ісці наперад з голымі рукамі і чыстымі думкамі.

МАКСІМЛІЯН

Маглі хаця б паесці ўзяць у дарогу... Годзе, давай паспрабуем.

МАКСІМЛІЯН з размаху перакідае клубок цераз раку. З супрацьлеглага берага чуваць карканне. Клубок адтуль не відаць, затое з ляшчэўніку вылятае варона, накіроўваючыся да берага Лубіну.

АЛЯКСАНДР *(са спадзяваннем)*

Глядзі — птах! Сюды ляціць.

МАКСІМЛІЯН *(абыякава)*

Па выглядзе — звычайная варона.

АЛЯКСАНДР

Мабыць, яна не такая звычайная, як здаецца?

АЛЯКСАНДР і МАКСІМЛІЯН прыглядаюцца да вароны ў чаканні знака.

МАКСІМЛІЯН

Неяк яна падазрона над намі кружляе!

АЛЯКСАНДР

Нешта хоча сказаць нам?

*Варона нешта кідае на зямлю і адным заходам цэліць у
МАКСІМІЛІЯНА памётам, пасля чаго прызямляецца непадалёк. У
крумканні птаха можна пазнаць яўны смех.*

МАКСІМІЛІЯН

Ты паглядзі! Трэ было новую кашулю сёння надзець!

*МАКСІМІЛІЯН беспаспяхова намагаецца адчысціць пляму, пакуль
АЛЯКСАНДР назірае за варонай.*

АЛЯКСАНДР

Нешта скінула.

МАКСІМІЛІЯН *(з крыўдай)*

Канешне! Баласт скінула. Наўпрост на мяне!

АЛЯКСАНДР

Ды не, вунь жа — шкарлупіна ад арэха.

АЛЯКСАНДР паказвае сваю знаходку.

МАКСІМІЛІЯН *(сярдуче)*

Надакучлівая птушка!

*МАКСІМІЛІЯН хоча запусціць шкарлупінай у варону, аднак
АЛЯКСАНДР спыняе яго.*

АЛЯКСАНДР

Чакай! Пашкадуй бедную птушку.

МАКСІМІЛІЯН *(няўмольна)*

Ды яна ж толькі што на мяне нагадзіла!

АЛЯКСАНДР

Гэта таму, што ты патрапіў у яе клубком. Будзь дабрэйшы.

МАКСІМІЛІЯН

Можа, мне яшчэ выбачыцца?

АЛЯКСАНДР *(выразна)*

Макс! У цябе ж добрае сэрца?

МАКСІМІЛІЯН

Ды што ты заладзіў? Пашкадаваць птушку, добрае сэрца... *(Яго азарае.)* Што? Не!
Ты ж не думаеш, што гэта...

АЛЯКСАНДР

Ты сам сказаў. Мы здолеем перабрацца хіба што з дапамогай цуду.

АЛЯКСАНДР падбірае шкарлупіну і адкашліваецца.

АЛЯКСАНДР *(з заклінальнай інтанацыяй)*

Вось бы ўзяць гэтую шкарлупіну і ператварыць у човен!

Нічога не адбываецца.

МАКСІМІЛЯН *(нудна)*

Ну што? Не працуе?

АЛЯКСАНДР *(засяроджаны)*

Мусіць жа тут быць нейкая логіка...

МАКСІМІЛЯН

Ды якая логіка?! Гэта — проста шкарлупіна! А гэта — проста варона... Трэба знайсці на ноч сховішча, а то зараз сонца сядзе. Ну ўсё, ужо села!

Знянацку замест шкарлупіны з'яўляецца човен, а замест вароны — лодачнік СІЛЬВАН. Паважны профіль і ўскудлачаны выгляд падказваюць, што ён бавіць у абліччы птаха нямала часу і, здаецца, ужо даўно.

МАКСІМІЛЯН *(Аляксандру)*

Што? Ты бачыў? Не! Ты гэта бачыў?! Але як?

СІЛЬВАН *(сіпла)*

Гэта ж выпрабаванне! Цяжкадум!

СІЛЬВАН ганарыста праходзіць міма і накіроўваецца да чоўна.

МАКСІМІЛЯН *(гатовы прыняць выклік)*

Дазвольце! Я не даваў падставы...

АЛЯКСАНДР

Макс!

АЛЯКСАНДР падае знакі МАКСІМІЛЯНУ, пакуль СІЛЬВАН дастае з чоўна вуды. МАКСІМІЛЯНУ застаецца толькі гнеўна пыхкаць, а юнак крочыць да лодачніка.

АЛЯКСАНДР *(добразычліва)*

Добры лодачнік! Перавясі нас на той бераг.

СІЛЬВАН *(адчужана)*

Сонца ўжо села. Небяспечна ў цемры. А вось рыба зараз бярэцца вельмі добра.

АЛЯКСАНДР

Тады дазволь нам узяць твой човен на час.

СІЛЬВАН

Ну не! Гэты човен я не аддамо ні за якія скарбы!

МАКСІМІЛЯН *(з'едліва)*

Нават за паўкаралеўства?

СІЛЬВАН *(нераборліва)*

Нават за цэлае каралеўства. І нават за два.

МАКСІМІЛІЯН

Цікава даведацца чаму?

СІЛЬВАН

Прынцып!

МАКСІМІЛІЯН

І што скажаш нам рабіць?

СІЛЬВАН

Чакаць раніцы. Праўда, я зноў абярнуся ў варону, а човен — у шкарлупіну.

МАКСІМІЛІЯН *(абурана)*

Ды ён здэкуецца!

СІЛЬВАН спрытна вывуджвае рыбу і з грозным свістам, які чуваць над галовамі АЛЯКСАНДРА і МАКСІМІЛІЯНА, закідвае вуду зноў.

СІЛЬВАН

Нават не прапануйце мне свае скарбы!

МАКСІМІЛІЯН

Ніхто і не прапануе табе ніякіх скарбаў!

СІЛЬВАН

Вось і добра. Скарбы я не прыму!

МАКСІМІЛІЯН

Ты быццам бы не папуга: «скарбы, скарбы»!

СІЛЬВАН *(ныхліва)*

Дражнішся?

МАКСІМІЛІЯН

Канстатую факт!

СІЛЬВАН

Ну вось і сядзі тут да раніцы, раз ты такі цяжкадум!

МАКСІМІЛІЯН

Ізноў?

МАКСІМІЛІЯН кідаецца да СІЛЬВАНА ў поўнай гатоўнасці адстойваць свой гонар, але АЛЯКСАНДР заступае яму дарогу.

АЛЯКСАНДР

Макс! Дай я. *(Звяртаецца да Сільвана.)* Кажаш, не прымеш ніякіх скарбаў?

СІЛЬВАН *(упарта)*

Не! Ніякім чынам!

АЛЯКСАНДР

А што ж ты шануеш больш за ўсё?

СІЛЬВАН

Ну як што? Нешта, што можна захаваць у памяці як добры ўрок, а яшчэ каб і падзівіцца, і пасмяяцца!

АЛЯКСАНДР *(разважае)*

Як добры ўрок... Падзівіцца... Пасмяяцца... Я не зразумеў, ты хочаш, каб мы табе казку расказалі?

СІЛЬВАН

Анягож! Дарэмна я тут чакаў вас?

АЛЯКСАНДР *(здзіўлена)*

Ты чакаў нас?

СІЛЬВАН *(нецярыліва)*

Ты будзеш пытанні задаваць альбо казку расказваць?

АЛЯКСАНДР

А ты даш нам човен?

СІЛЬВАН

Не, човен усё роўна не дамо. А вось калі казка будзе цікавая, то дамова — перавязу вас на той бераг. Хаця там, канешне, рыба бярэцца горш.

АЛЯКСАНДР *(хітра)*

Ну тады слухай. Даўным-даўно жылі-былі...

СІЛЬВАН

Кароль з каралевай? Ужо нудна!

АЛЯКСАНДР

А вось і не! Лодачнік Сільван і...

СІЛЬВАН *(узрушаны)*

І красуня Дзіяна? Але адкуль ты ведаеш?

АЛЯКСАНДР *(з усёй сур'эзнасцю)*

Ну як жа? Усе ведаюць пра лодачніка Сільвана і красуню Дзіяну.

СІЛЬВАН

Але Сільван — гэта я. Няўжо нехта напісаў казку пра мяне?

АЛЯКСАНДР

Канешне! Вельмі папулярная казка, дзеці ў захапленні.

СІЛЬВАН

Цікава. Годзе, заскоквайце! Усё ж такі не кожны дзень выпадае паслухаць казку пра самога сябе. *(Паказвае на Максіміліяна.)* Але плывем з адной умовай: гэты будзе на вёслах. *(Зноў звяртаецца да Аляксандра.)* А ты раскажвай.

МАКСІМІЛІЯН *(амаль раз'юшаны)*

Хто б сумняваўся!

Усе апынаюцца ў чоўне. СІЛЬВАН сядзе каля стэрна, а МАКСІМІЛІЯН бярэцца веславаць. АЛЯКСАНДР займае паміж імі пазіцыю перагаворшчыка.

СІЛЬВАН *(па-гаспадарску)*

Паасцярожней, глядзі не патапі нас!

МАКСІМІЛІЯН

Відаць, акрамя розуму, смеласці і добрага сэрца, на шляху мне прыйдзеца натрэніраваць яшчэ і анельскае цярпенне!

СІЛЬВАН

Весьлей! Весьлей вяслуй! Тут заміраць на паўдарозе нельга, рыба куслівая, у човен заскоча — і ўсё! *(Глядзіць на Аляксандра ў чаканні казкі.)* Ну? Дык што там у казцы?

АЛЯКСАНДР *(разважліва)*

Ну як што? У адзін цудоўны вечар Сільван сядзеў на беразе і раптам...

СІЛЬВАН

Пачакай! А там ёсць пра тое, як я аднойчы кінуў каменем у варону і з той пары кожны дзень на досвітку сам у яе абарочваюся?

АЛЯКСАНДР *(збянтэжаны, але не паказвае гэтага)*

Натуральна. Казка так і называецца — «Як лодачнік Сільван кінуў каменем у варону».

СІЛЬВАН

А ёсць пра тое, як я пасяліўся на суку ляшчыны і ў абліччы птаха змайстраваў сабе човен з арэхавай шкарлупіны?

АЛЯКСАНДР

Безумоўна! Кожны марыў паўтарыць гэты фокус!

СІЛЬВАН

А пра тое, як я абяцаў красуні Дзіяне налавіць цэлы човен рыбы, каб яна нарэшце пайшла за мяне замуж, але так і не здолеў выканаць абяцанае?

АЛЯКСАНДР

Вядома! Хто не пачынаў раўсці, калі чуў пра гэта?

СІЛЬВАН *(панура)*

Ды годзе, чаго там раўсці? Проста я не ўпэўнены, што гатовы да жаніцьбы. Яна ж красуня, а я проста лодачнік, які ўдзень абарочваецца ў варону.

АЛЯКСАНДР (*зараджае на подзвіг*)

Што гэта значыць — проста лодачнік? Ты не проста лодачнік. Ты лодачнік Сільван! Паналаві ўжо цэлы човен рыбы і ідзі сватацца да сваёй красуні Дзіяны.

СІЛЬВАН

Ды ў гэтым жа і складанасць! Колькі я б ні налавіў за ноч, да раніцы ўся рыба знікае, як толькі човен ператвараецца назад у шкарлупіну.

АЛЯКСАНДР (*вынаходліва*)

Можна паставіць з вечара таптуху. За дзень рыба нікуды не падзенецца, і ты яе забярэш, калі зноў будзеш чалавекам.

СІЛЬВАН

Але тады прыйдзецца жаніцца з красуняй Дзіянай.

АЛЯКСАНДР

Хіба ты не гэтага хочаш?

СІЛЬВАН (*даверліва*)

Хачу, але яна здыме з мяне праклён. Гэта ж у ейнае вараняня я запусціў каменем, калі яно нагадзіла мне наўпрост на галаву. І гэта ў дзень нашага вяселля!

МАКСІМІЛЯН (*не здзіўлены*)

Відаць, было за што!

АЛЯКСАНДР (*спагадліва*)

І што сталася з варанянём?

СІЛЬВАН

Красуня Дзіяна вынянчыла яго, і цяпер ён шчасліва жанаты.

МАКСІМІЛЯН (*цяпер здзіўлены*)

З красуняй Дзіянай?

СІЛЬВАН

Ды не! Ён знайшоў сваю варанячую красуню. А красуня Дзіяна па-ранейшаму чакае майго вяртання.

АЛЯКСАНДР (*дзівіцца*)

Дык у чым жа справа?

Паўза.

СІЛЬВАН (*з годнасцю*)

Мне ўсё ж падабаецца быць птахам.

МАКСІМІЛЯН

Па-мойму, ты проста шукаеш апраўданні!

СІЛЬВАН (*уздыхаючы*)

Каб усё было так проста...

МАКСІМІЛЯН

Ды што тут складанага? Бачыш красуню, хапай яе і бегма пад вянец! А то знойдзеца хтосьці спрытнейшы за цябе.

АЛЯКСАНДР *(сумуе пра сваё)*

Дакладна...

СІЛЬВАН *(Максіміліяну)*

А ты не такі ўжо цяжкадум!

Човен прыстае да берага. АЛЯКСАНДР і МАКСІМІЛЯН выбіраюцца з яго, нарэшце яны ў Каралеўстве Шытшыны. СІЛЬВАН застаецца ў чоўне.

АЛЯКСАНДР

Дзякуй, што дапамог нам, добры лодачнік Сільван!

СІЛЬВАН

Слаўнай дарогі!

АЛЯКСАНДР

Мабыць, хочаш пайсці з намі?

СІЛЬВАН

Ну не! У лесе чалавеку небяспечна, то бадай што паплыву назад. Можа, і праўда, варта паставіць таптуху і жаніцца нарэшце?

МАКСІМІЛЯН

Вось гэта трапна! Давай дапамагу адштурхнуцца.

МАКСІМІЛЯН дапамагае СІЛЬВАНУ адчаліць. Той адплывае назад у цемру.

МАКСІМІЛЯН *(натхнёна)*

Цікава атрымліваецца. Быццам бы дапамога была патрэбная нам, а вынікае, што мы чалавеку таксама дапамаглі. Усё трэба прагаворваць! Можа, цяпер дакладна жэніцца?

З сярэдзіны ракі СІЛЬВАН раптам пачынае махаць рукамі, хаця адплывае ўсё далей.

СІЛЬВАН *(крычыць)*

Пачакайце! Не сыходзьце!

МАКСІМІЛЯН *(занепакоены)*

Куслівая рыба напала, ці што?

СІЛЬВАН складае рукі рупарам.

СІЛЬВАН

Скажыце, чым казка заканчваецца?

АЛЯКСАНДР *таксама складае рукі рупарам.*

АЛЯКСАНДР

Ты можаш сам яе дапісаць, калі захочаш!

СІЛЬВАН

Сам? А як я загадзя даведаюся, што будзе напрыканцы?

АЛЯКСАНДР

Не трэба загадзя! Галоўнае — рабі!

СІЛЬВАН

Гэта трэба абдумаць!

Да іх далучаецца МАКСІМІЛЯН.

МАКСІМІЛЯН

Будзеш доўга думаць, красуню Дзіяну звядуць у цябе з-пад носа!

СІЛЬВАН

Табе я дакладна гэтага зрабіць не дам!

МАКСІМІЛЯН

Не атрымаецца! Я іду да іншай красуні!

СІЛЬВАН *(з цікаўнасцю)*

У Зачараваны лес? Гэта да якой жа?

МАКСІМІЛЯН *(неўразумела)*

Хіба ў вас там не адна красуня?

СІЛЬВАН

А ты пра каторую гаворыш?

МАКСІМІЛЯН

Каторая спіць непрабудным сном!

СІЛЬВАН *(здзіўлена)*

Навошта табе красуня, каторая спіць непрабудным сном?

МАКСІМІЛЯН *(з гонарам)*

Маё пакліканне — выратаваць яе!

СІЛЬВАН *(з ухмылкай)*

Ну гэта як дарога прывядзе!

МАКСІМІЛЯН

Дакладна — дарога! Ты не бачыў, куды ўпаў наш клубок?

СІЛЬВАН

Што?

МАКСІМЛІЯН *(крычыць усё гучней)*
Я кажу: «Клубок не бачыў?»

СІЛЬВАН
Не чую!

МАКСІМЛІЯН *(крычыць з апошніх сіл)*
Клубок!

СІЛЬВАН
Беражыцеся людажэраў...

СІЛЬВАН знікае ў цемры. Ягоны голас паступова змаўкае, растаючы над ракой.

АЛЯКСАНДР *(напружана)*
Мне падалося, ці не сказаў ён — «людажэраў»?

МАКСІМЛІЯН
А ў дагаворы што-небудзь пра гэта было?

АЛЯКСАНДР
Ды быццам бы не.

МАКСІМЛІЯН *(абурана)*
Ну дакладна аферыстка! Вось дык добрая фея! Яшчэ клубок гэты шукаць. Як жа яго цяпер знойдзеш у цемры?

АЛЯКСАНДР
Хіба што нам дапамогуць якія-небудзь добрыя... Не ведаю нават. Святлякі?

У ляшчэўніку раптам запальваюцца святлякі.

МАКСІМЛІЯН *(у роспачы)*
Ды як тут усё ўпарадкавана?

АЛЯКСАНДР *(захоўваючы спакой)*
Мяркуючы па ўсім, кожны раз трэба паверыць у штосьці неверагоднае і працягваць шлях. Я зразумеў гэта, калі Рамона з'явілася ў маім кабінце. Хадзем?

МАКСІМЛІЯН *(з недаверам)*
Яшчэ б наконт самой гэтай Рамоны паразумецца. Мне заўжды здавалася, што яна злая фея, хіба не? У казках было так.

АЛЯКСАНДР
Ды я таксама думаў так, але атрымліваецца, што не. Прынамсі, я на гэта спадзяюся.

МАКСІМЛІЯН
Можа, яна нас дурыць? Уяві, прыходзім у замак, а там... нікога.

АЛЯКСАНДР

Мне здавалася, ты хацеў здзейсніць подзвіг.

МАКСІМІЛЯН

Гэта мяне і непакоіць. Раптам здзяйсняць будзе няма чаго?

АЛЯКСАНДР і МАКСІМІЛЯН крочаць у ляшчэўнік і на час знікаюць з вачэй.

СЦЭНА 3

КАРАЛЕЎСТВА ШЫПШЫНЫ

ЗАЧАРАВАНЫ ЛЕС

НОЧ

Туды-сюды сноўдаюць небяспечныя цені. У суправаджэнні святлякоў з ляшчэўніка выходзяць АЛЯКСАНДР з МАКСІМІЛІЯНАМ і пачынаюць шукаць клубок. Цені заміраюць.

Можна падацца, што ў цемры ўсё проста выглядае інакш, а таму не хавае пагрозы, аднак губляць пільнасць у Зачараваным лесе нельга. АЛЯКСАНДР і МАКСІМІЛІЯН надта стаміліся за дзень дарогі, каб задумацца пра гэта.

МАКСІМІЛІЯН

Быццам бы пакуль ніякіх людажэраў не бачна. Можна, наш сябрук Сільван штосьці іншае сказаў? Дарэчы, адкуль ты ўзяў гэтую казку пра лодачніка?

АЛЯКСАНДР

Ды проста пачаў прыдумляць на хаду — і ўсё. Тым больш ён сам узяўся расказваць. Відаць, не так часта яму трапляюцца суразмоўнікі.

МАКСІМІЛІЯН

Але як ты даведаўся ягонае імя?

АЛЯКСАНДР

Я падумаў, што «лодачнік Сільван» гучыць цалкам няблага. Ён жа ў лесе жыве, таму і Сільван. Атрымліваецца, адгадаў. Мяне іншае здзівіла. Ён нас быццам бы чакаў.

МАКСІМІЛІЯН

Ты наконт гэтай умовы з казкай? Ды ён, пэўна, кожнага сустрэтага нябогу вось так прымушае што-небудзь яму расказаць.

АЛЯКСАНДР *(задумлена)*

Ды не, ён быццам бы чакаў менавіта нас.

МАКСІМІЛІЯН

Напэўна, так было прадугледжана дагаворам. Нехта з нашага роду, ну то бок мы з табой, аднойчы прыйдем да ракі і сустрэнем лодачніка Сільвана. Пагаворым з ім пра тое-сёе, а ён нас перавязе на другі бераг.

АЛЯКСАНДР

То бок ты думаеш, ён таксама чакаў сто гадоў? А казка — гэта проста супадзенне?

МАКСІМІЛІЯН

Хто ж ведае? Сустрэнем яго яшчэ раз — спытаемся... Ну а што гэта за гісторыя з бабуляй Агатай? Ты чаму мне адразу не сказаў?

АЛЯКСАНДР *(неахвотна)*

Ды гэта глупства.

МАКСІМІЛІЯН

Канешне, глупства! Як ты ўвогуле пагадзіўся? Ды каб я даведаўся, што яна цябе падбухторвае на такое!

АЛЯКСАНДР

Што б ты зрабіў? Табе хаця б раз даводзілася перамагчы яе ў спрэчцы?

Паўза.

МАКСІМІЛІЯН *(панура)*

У гэтым ты маеш рацыю. Каралева ў нас была не абы-якая. Памятаю, усё дзяцінства брала з мяне клятвы. Думаў, трэсну ад адказнасці. Мне заўжды здавалася, што са мной яна значна стражэйшая, чым з тваёй маці. Клянися, Максе, пра тое і пра гэтае! Толькі што гэта? Пусты гук!

АЛЯКСАНДР *(аптымістычна)*

Затое колькі ўсяго ты зрабіў для каралеўства!

МАКСІМІЛІЯН

Так, але гэта ўсё роўна ніколі не было чымсьці сур'ёзным. Ты сам ведаеш, несапраўдныя гэтыя подзвігі. Добра, што зараз з'явілася нарэшце магчымасць сябе праявіць. Спадзяюся... Ды дзе гэты клубок? Не мог жа я настолькі далёка яго закінуць!

АЛЯКСАНДР

А там глядзеў?

АЛЯКСАНДР і МАКСІМІЛІЯН падыходзяць бліжэй да дрэва, увітага вінаграднай лазой.

МАКСІМІЛІЯН *(з радасным здзіўленнем)*

Глядзі, вінаград!

АЛЯКСАНДР *(насяржана)*

Яно паварушылася?

МАКСІМІЛІЯН

Вецер, пэўна, падзьмуў.

АЛЯКСАНДР

Быццам бы бліжэй пасунулася.

МАКСІМІЛІЯН

Можа, аптычны эфект? Цікава, а ягады ёсць? Вінаградзінка! Адна, але выглядае цалкам ядомай.

АЛЯКСАНДР

Нешта мне не падабаецца.

МАКСІМЛІЯН

Ды з раніцы нічога ж не елі!

АЛЯКСАНДР

Я б не рызыкаваў.

МАКСІМЛІЯН

Ды кінь! Што тут можа быць небяспечнага?

МАКСІМЛІЯН працягвае руку, але дрэва знянацку абхоплівае яго і кусае.

МАКСІМЛІЯН

Мясажэрнае дрэва! Аляксандр! Бяжы!

АЛЯКСАНДР *(самааддана)*

Я не пакіну цябе, Макс!

АЛЯКСАНДР хапае першую палку, што трапляецца пад руку, і б'е дрэва. Яно вішчыць.

АЛЯКСАНДР *(грозна)*

А ну адпусці!

МАКСІМЛІЯН *(радуецца)*

Перамога!

МАКСІМЛІЯН вызваляецца і дапамагае скруціць дрэва. Цяпер яно румзае.

АЛЯКСАНДР

Слухай, а гэта, па-мойму, зусім не дрэва.

МАКСІМЛІЯН

Напраўду! Больш падобна да нейкага бамбізы ў касцюме дрэва. *(Аглядае праціўніка.)* Гэта што? Шапачка ў яго з вінаградзінкай? Для прынады, ці што?

АЛЯКСАНДР

Вось жа! Злая якая вінаградзінка патрапілася.

Зрынуты бамбіза — ВІНАГРАДЗІНКА. Гэта малады людажэр, які маскіруецца пад дрэва з вінаграднай лазой, каб уводзіць у зман згаладалых падарожнікаў. Зрэшты, наколькі даўно тут з'яўляліся падарожнікі ў апошні раз, дакладна не вядома. У дадзеным выпадку ўсё заблытана не мени, чым у гісторыі СІЛЬВАНА.

ВІНАГРАДЗІНКА *(з французскім акцэнтам)*

Вінаградзінка не злы! Эск'юзэ муа, сіль ву пле!

МАКСІМЛІЯН

Дык ты яшчэ цяпер і загаварыў? Прызнавайся! Навошта сядзеў у засадзе?

ВІНАГРАДЗІНКА (*працягвае румзаць*)

Вінаградзінка вельмі хацець нямаць! Мён папá сказаць — Вінаградзінка сядзець у засадзе і каравуліць чалавекаў, каб мы нямаць! А я баяцца і хацець да маман!

МАКСІМЛІЯН

Дык ты людажэр?

АЛЯКСАНДР

Хутчэй людажэрскае дзіця. Яшчэ недзе ягонья бацькі бадзяюцца.

Да іх падкрадаюцца два хмызы, аднак АЛЯКСАНДР і МАКСІМЛІЯН іх не заўважаюць.

МАКСІМЛІЯН

І што нам рабіць?

АЛЯКСАНДР

Мабыць, адпусціць яго? Няхай бяжыць да сваёй маман. А мы паспеем сысці, пакуль ягоня папá не з'явіўся.

МАКСІМЛІЯН

Куды? Клубок мы згубілі!

АЛЯКСАНДР

Мабыць, ён ведае, дзе крэпасць Базіле?

ВІНАГРАДЗІНКА (*наслужліва*)

Б'ян сюр! Вінаградзінка ведаць! Вінаградзінка паказаць!

МАКСІМЛІЯН

Ну вось рукой пакажы, а мы цябе адпусцім і сыдзем паціхеньку. Толькі ты нікому пра нас не кажы, добра? І давай больш не кусацца!

ВІНАГРАДЗІНКА рагоча. У звычайных абставінах ад ягонага рогату кроў стыне ў жылах, таму АЛЯКСАНДРУ і МАКСІМЛІЯНУ цяжка радавацца разам з ім.

АЛЯКСАНДР

Ты чаго?

МАКСІМЛІЯН (*Аляксандру*)

Перахваляваўся, ці што?

АЛЯКСАНДР (*спачувальна*)

Мабыць, з перапуду? Відаць, ён зусім малы.

МАКСІМЛІЯН

Ты яго яшчэ пашкадуй! Якраз яму на адзін зубок!

АЛЯКСАНДР

Вінаградзінка, паказвай, куды нам ісці?

ВІНАГРАДЗІНКА *(надступна)*

Месье ўжо прыйсці!

Хмызы хапаюць АЛЯКСАНДРА і МАКСІМІЛІЯНА. Насамрэч гэта бацькі ВІНАГРАДЗІНКІ — дарослыя людажэры, імёны якіх АГРЭСЦІК і ПАРЭЧАЧКА. Яны таксама выкарыстоўваюць мудрагельную маскіроўку.

ВІНАГРАДЗІНКА *(трыумфуе)*

Папа! Маман!

АЛЯКСАНДР *(роспачна)*

Не паспелі!

МАКСІМІЛІЯН *(раз'юшана)*

Што за падлючыя хмызы?

АГРЭСЦІК *(з французскім акцэнтам)*

Шэр амі! Навошта гыркаць? Муа Агрэсцік, а гэта ма фам Парэчачка!

МАКСІМІЛІЯН

Канешне, аншантэ, але хацелася б, каб вы нас адпусцілі!

ПАРЭЧАЧКА *(з французскім акцэнтам)*

Ніколі, шэр амі! Вы крыўдзіць пці Вінаградзінка!

АГРЭСЦІК

І за гэта мы вас трошачкі нямаць, шэр амі!

МАКСІМІЛІЯН

Вось шарамыжнікі! Я, між іншым, прынц!

ПАРЭЧАЧКА

Тады цябе мы нямаць першым, месье прынц!

АЛЯКСАНДР *(прыязна)*

Добрыя... людажэры! А мабыць, усё ж такі дамовімся?

АГРЭСЦІК *(жвава)*

Ты таксама прынц?

АЛЯКСАНДР

Не, пісьменнік.

ПАРЭЧАЧКА *(з цікавасцю)*

І што ты пісаць, месье пісьменнік?

АЛЯКСАНДР

Казкі.

ВІНАГРАДЗІНКА *(узрушана)*

Казкі? Маман, Вінаградзінка хацець слухаць казкі!

АЛЯКСАНДР

Выдатна. Я расказваю дзве казкі, па адной за кожнага, а вы нас адпускаеце.

АГРЭСЦІК

Мы вячэраць месье прынец, а ты расказваць казкі! Потым мы вячэраць цябе, месье пісьменнік!

МАКСІМІЛЯН

А можа неяк абыдземся без вячэры? Мы вось, напрыклад, не вячэралі! Мы нават не абедалі зусім!

ПАРЭЧАЧКА *(не прымаючы агаворак)*

Нельга, месье прынец! Вінаградзінка нямаць па гадзінах!

МАКСІМІЛЯН

Дык і мы нямаць па гадзінах! Але сёння вось не атрымалася. То вы б накармілі нас спачатку, а то мы зусім бескаларыйныя!

ВІНАГРАДЗІНКА

Доўга! Пці Вінаградзінка ўжо вельмі моцна хацець нямаць!

МАКСІМІЛЯН *(змагаецца да апошняга)*

Вінаградзінка, можа, ты патрываеш, пакуль мы панямаем?

ВІНАГРАДЗІНКА *(накрыўджана)*

То бок вы нямаць, а Вінаградзінка толькі глядзець? Я хацець плакаць!

МАКСІМІЛЯН

Ды што ён у вас такі раздура?

АГРЭСЦІК *(азлоблена)*

Ты вучыць нас быць бон бацькі? Тады мы цябе хутчэй нямаць!

АЛЯКСАНДР *(з маленнем)*

Але вы ж нас хаця б прыгатуеце?

ПАРЭЧАЧКА

Абсальман! Гурмэ!

АЛЯКСАНДР з МАКСІМІЛЯНАМ звязаныя, людажэры раскладаюць
вогнішча і абіраюць прыправы. Мяркуючы па ўсім, яны — сапраўдныя
гурманы.

АГРЭСЦІК *(загадным тонам)*

Месье пісьменнік! Ты абяцаць казкі!

МАКСІМІЛЯН *(Аляксандру)*

Задурны іх, а я паспрабую нас вызваліць.

МАКСІМІЛЯН спрабуе дацягнуцца да бліжэйшага нажы і развязаць
вяроўкі. АЛЯКСАНДР з усёй адказнасцю ўступае ў апавядальны бой.

АЛЯКСАНДР

Ну слухайце! Даўным-даўно жылі-былі...

ВІНАГРАДЗІНКА *(у салодкім чаканні)*

Кароль і каралева?

АЛЯКСАНДР

Ні разу. Даўным-даўно жылі-былі тры страшэнных людажэры!

ВІНАГРАДЗІНКА *раве і хаваецца за маці.*

ПАРЭЧАЧКА *(сярдуче)*

Ты пуркуа пужаць дзіцёнка? Давай пра караля і каралеву!

АЛЯКСАНДР

Відаць, адзін і той жа фокус двойчы не праходзіць, годзе... Даўным-даўно жылі-былі кароль і каралева. І вось аднойчы ў іх нарадзіўся...

ВІНАГРАДЗІНКА *(нясмела)*

Сын?

МАКСІМІЛІЯН *штурхае АЛЯКСАНДРА.*

МАКСІМІЛІЯН *(ціха)*

Цягні час!

АЛЯКСАНДР *(у рашучым настроі)*

Які ж сын? У іх нарадзіўся ўнук!

АГРЭСЦІК *(збіт з панталыку)*

Адразу ўнук? Шэр амі, хіба так бываць?

АЛЯКСАНДР

Ну канешне! У іх жа да той пары нарадзілася цудоўная дачка. Яна вырасла і выйшла замуж, а вось у яе нарадзіўся сын. Ну то бок гэты самы ўнук караля з каралевай.

ВІНАГРАДЗІНКА

Гранд-прынец?

АЛЯКСАНДР

Ані. Проста ўнук. Бо прынецса выйшла замуж за звычайнага вандроўніка і вырашыла адмовіцца ад прастола.

МАКСІМІЛІЯН *(маркотна)*

Дзесьці я ўжо чуў гэтую гісторыю.

ВІНАГРАДЗІНКА

І хто ўладарыць далей?

АЛЯКСАНДР

Кароль і каралева завялі яшчэ адно дзіця — за сем гадоў да вяселля дачкі ў іх таксама нарадзіўся сын. І прынцэса вырашыла, што можа абраць, чым ёй хочацца займацца ў жыцці.

ПАРЭЧАЧКА *(няўхвальна)*

Як безразважна, месье пісьменнік!

МАКСІМІЛЯН *(ківае)*

Дакладна! Сястру так і звалі — прынцэса Алена Безразважная.

АЛЯКСАНДР

Прынцэса марыла пабачыць далёкія краіны, але бацькі, канешне, былі супраць вяселля. То яна ўпотаікі павянчалася са сваім вандроўнікам і збегла.

АГРЭСЦІК *(з разуменнем справы)*

Бедныя папá і маман!

АЛЯКСАНДР

Маладыя шчасліва правандравалі дванаццаць гадоў, няхай і без блаславення бацькоў. А прынцэса ўсё роўна любіла іх і заўжды дасылала паштоўкі.

ВІНАГРАДЗІНКА *(патрабавальна)*

Вінаградзінка таксама хацець бон ваяж!

ПАРЭЧАЧКА *дае ВІНАГРАДЗІНКУ поўху. Той пакрыўджана глядзіць на маці і перабіраеца бліжэй да бацькі, які гострыць нажы.*

ПАРЭЧАЧКА

А як жа папá і маман?

АЛЯКСАНДР

І вось пад канец трынаццатага года да караля і каралевы дайшлі звесткі, што ў іх нарадзіўся ўнук. Яны вельмі ўзрадаваліся і запрасілі яго і сваю дачку да двара.

АГРЭСЦІК

А зяць-аванцюр'е?

АЛЯКСАНДР

Яго таксама запрасілі. Гэта было пазначана ў пастскрыптуме да запрашэння. Дарога дамоў заняла ў іх яшчэ тры гады, але здарылася бяда. Усяго за пару дзён да доўгачаканай сустрэчы з роднымі прынцэса і вандроўнік раптам захварэлі і памерлі.

МАКСІМІЛЯН *ужо амаль разблытаў вяроўкі. Ён выцірае слёзы аб плячо.*

МАКСІМІЛЯН

Гэта ўсім разбіла сэрца!

ПАРЭЧАЧКА

Але як жа пці ўнук?

АЛЯКСАНДР

Брат прынцэсы адшукаў яго і прывёз да двара. Кароль толькі зірнуў на хлопца і схапіўся за сэрца — выкапаная іхняя прынцэса ў дзяцінстве. Але гаркота вечнай разлукі аказалася мацнейшая, то дзед тут жа памёр.

АГРЭСЦІК *(сентыментальна)*

Кель кашмар!

АЛЯКСАНДР

Унук скеміў, што нешта пайшло не так, і пачаў плакаць. Але тут каралева ўзяла яго на рукі і зразумела, што любіць унука ўсім сэрцам. Яна яго ўсяляк аберагала, таму найстражэйшым чынам забараніла пакідаць каралеўства. Бабуля баялася, што яго яна таксама страціць.

ПАРЭЧАЧКА *(з сумненнем)*

Пці ўнук паслухаць гранд-маман?

АЛЯКСАНДР

Канешне, не. Адночы ён збег з прыяцелямі на кірмаш у суседняе каралеўства. А калі вярнуўся, то знайшоў бабулю, якая ад хваляванняў заняджыла. Ён зразумеў, што нарабіў, і даў каралеве слова, што больш ніколі не парушыць ейную забарону.

МАКСІМІЛЯН *(горка)*

Дык вось калі яна цябе падлавіла!

АЛЯКСАНДР

Каб слова ўнука зрабілася непарушным, каралева прысягнула сонцам і месяцам, што ён больш ніколі не знойдзе дарогу дамоў, калі хаця б яшчэ раз пакіне каралеўства. Яна была ўпэўненая, што так абароніць яго нават пасля сваёй смерці.

ВІНАГРАДЗІНКА

А далей?

АЛЯКСАНДР *(стрымана)*

А далей каралева таксама памерла.

МАКСІМІЛЯН *вызваляе сябе і АЛЯКСАНДРА. Людажэры абдымаюцца і румзаюць.*

МАКСІМІЛЯН

Хутчэй бяжым!

ВІНАГРАДЗІНКА *вырываецца з абдымкаў бацькоў і бачыць развязаныя вяроўкі. Ён паказвае пальцам на АЛЯКСАНДРА і МАКСІМІЛЯНА, якія збіраюцца незаўважна знікнуць.*

ВІНАГРАДЗІНКА

Папа! Маман! Вяроўкі!

АГРЭСЦІК *(з прыкрасцю)*

О мэрд!

ПАРЭЧАЧКА *(уладна)*
Схапіць іх!

Людаеды накідваюцца на АЛЯКСАНДРА і МАКСІМІЛІЯНА. Ёсць небяспека, што зараз іх раздзяруць на шматы.

АЛЯКСАНДР
Спыніцеся! Гэта ж толькі першая частка казкі!

АГРЭСЦІК *(люта)*
Муа расказаць другая частка! Мы вас нямаць нацюрэль!

АЛЯКСАНДР *(безнадзейна)*
Даруй мне, Макс!

МАКСІМІЛІЯН
Гэта ты даруй, Аляксандр! Я пакляўся абараняць цябе!

АЛЯКСАНДР
Ты і так заўжды абараняў мяне!

МАКСІМІЛІЯН *(бядуе)*
Але ад бабулі не абараніў!

АЛЯКСАНДР *(прымаючы свой лёс)*
Яна хацела як найлепш!

АЛЯКСАНДР і МАКСІМІЛІЯН гатовыя развітацца адзін з адным назаўжды. Раптам з'яўляецца рыцар і кідаецца ў бой. Рыцар выглядае на дзіва зграбным і нават мініяцюрным, але змагаецца адважна і з вялікім майстэрствам. Людажэры ўцякаюць.

АЛЯКСАНДР
Рыцар-зух Базіле?

Пашкуматанья пасля калатнечы АЛЯКСАНДР і МАКСІМІЛІЯН падымаюцца на ногі і ідуць насустрач рыцару. Рыцар робіць колькі крокаў і падае.

МАКСІМІЛІЯН *(са здзіўленнем)*
Нейкі субтыльны рыцар. І чаму ён упаў?

АЛЯКСАНДР
Ведаю, гэта рыцар-аўтаматон. Я чытаў пра іх. Кодэкс Атлантыкус якраз прыводзіць апісанне. Напэўна, механізм зламаўся.

АЛЯКСАНДР і МАКСІМІЛІЯН падыходзяць да рыцара, адкрываюць забрала і бачаць ВІЯЛЕТУ. Гэта танклявая дзяўчына з сур'ёзным тварам, поўным высакароднасці. Ейныя вочы заплюшчаныя.

МАКСІМІЛІЯН *(з трымценнем)*

Гэта панна!

АЛЯКСАНДР *(збянтэжаны)*

Аўтаматон — панна? Гэта як?

МАКСІМІЛЯН

Ды гэта чалавечая панна! Якая яна прыгожая... Але ж зусім непрытомная!
Аляксандр, правер людажэрскую біклагу.

АЛЯКСАНДР *шукае біклагу.*

АЛЯКСАНДР

Здаецца, вада. Зараз пакаштую. Размай і мята? *(Каштуе.)* Няблага!

АЛЯКСАНДР *перадае біклагу МАКСІМІЛЯНУ, той дае глыток ВІЯЛЕТЕ. Яна апрытомнела. З-за цяжкага даспеха ВІЯЛЕТА застаецца ляжаць, шолам абмяжоўвае ёй поле зроку, зараз яна бачыць толькі МАКСІМІЛЯНА.*

ВІЯЛЕТА *(узнёсла)*

Хвала гэтаму клубку! Я знайшла цябе, гожа прынец!

ВІЯЛЕТА *аддае МАКСІМІЛЯНУ клубок.*

МАКСІМІЛЯН *(парадкам усхваляваны)*

Прынцэса?

ВІЯЛЕТА *(са светлым сумам)*

Хацела б я быць ёю, але маё пакліканне ў іншым. Я панна-рыцарка Віялета, дачка рыцара Базіле, ён захавальнік Зачараванага лесу і чакае годнага нашчадка з роду Лубіну. Мой доўг — прывесці цябе да бацькі.

ВІЯЛЕТА *намагаецца ўзняцца, але не можа.*

МАКСІМІЛЯН *(занепакоены)*

Ты параненая, панна-рыцарка?

ВІЯЛЕТА

Дробязь! Заўжды я ў гэтым даспеху раўнавагу губляю. Вось жа няёмка выйшла!

АЛЯКСАНДР

Напэўна, цэнтр цяжару парушаны.

АЛЯКСАНДР *надыходзіць бліжэй, каб аглядзець даспех. ВІЯЛЕТА нарэшце бачыць і яго.*

ВІЯЛЕТА *(засаромлена)*

Яшчэ адзін? Як жа няёмка!

МАКСІМІЛЯН

Гэта Аляксандр, мой пляменнік. А я — Максіміліян, але можна проста Макс. Не турбуйся, гожа Віялета, я панясу цябе разам з даспехам!

ВІЯЛІТА

Ні ў якім разе! Гэта прынізіць маю рыцарскую годнасць!

МАКСІМІЛІЯН

Тады дазволь хаця б дапамагчы табе стаць на ногі.

Яны дапамагаюць ВІЯЛІЦЕ, але ёй цяжка стаяць.

ВІЯЛІТА

Дык хто з вас дваіх ідзе пабудзіць прынцэсу?

МАКСІМІЛІЯН маўчыць і паглядае на ВІЯЛІТУ. Мяркуючы па ўсім, яму зараз цяжка думаць пра што-небудзь, бо ён захоплены раптоўным з'яўленнем у яго жыцці панны-рыцаркі.

АЛЯКСАНДР

Макс?

МАКСІМІЛІЯН *(блытана)*

А, дакладна... Мы ідзем, так.

ВІЯЛІТА

Дык ты як дзядзька суправаджаеш маладога прынца?

АЛЯКСАНДР

Не-не, вы адпачатку ўсё слухна зразумелі, гэта Макс — прынец, а не я.

ВІЯЛІТА

Зусім няёмка...

ВІЯЛІТА падае ў абдоймы МАКСІМІЛІЯНА.

МАКСІМІЛІЯН *(устрывожана)*

Панна-рыцарка! Віялета? Зноўку ў непрытомнасці! Аляксандр, бяры клубок!
Хутчэй аднясём яе да Базіле!

АЛЯКСАНДР запускае клубок і дапамагае МАКСІМІЛІЯНУ несці ВІЯЛІТУ.

СЦЭНА 4

КАРАЛЕЎСТВА ШЫПШЫНЫ

КРЭПАСЦЬ БАЗІЛЕ

НОЧ

ЛЯ каміна сярод кніг сядзіць сам рыцар БАЗІЛЕ. У ягоных руках кніга, але ён глядзіць перад сабой. Чуваць грукат у дзверы.

БАЗІЛЕ ўжо вельмі стары, калі не сказаць лядашчы, хаця нядужым яго не назавеш. Ён захоўвае ранейшыя высакароднасць і розум, але цяпер яго адзіным правадніком у гэтым свеце застаецца гарачае сэрца.

Здаецца, БАЗІЛЕ ўсё жыццё чакае падарожнікаў. Магчыма, нават даўжэй, чым можна сабе ўявіць. БАЗІЛЕ адкладае кнігу ўбок.

БАЗІЛЕ

Дачакаўся. Усё недарэмна. Цяпер я выканаю свой доўг.

АЛЯКСАНДР *(з-за дзвярэй)*

Добры рыцар Базіле! Вы тут?

БАЗІЛЕ *навобмацак прабіраецца да дзвярэй і вызірае ў акно.*

БАЗІЛЕ

Хто прыйшоў у маю крэпасць?

МАКСІМІЛІЯН *(Аляксандру)*

Скажы, каб адчыняў хутчэй!

АЛЯКСАНДР

Мы з Каралеўства Лубіну, вось ваша дачка, яна...

БАЗІЛЕ

З Каралеўства Лубіну? І што ж тут робяць падарожнікі з Каралеўства Лубіну?

МАКСІМІЛІЯН *(сярдуче)*

Гэта жарт?

АЛЯКСАНДР

Мы ідзем да прынцэсы Ліяны. Адчыніце, калі ласка, хіба вы не бачыце, што гэта зусім неадкладна?

БАЗІЛЕ *(сувора)*

Колькі прайдзісветаў за гэтыя гады казалі, што яны прыйшлі з Каралеўства Лубіну пабудзіць прынцэсу Ліяну. Але ж іх мэтай было толькі разрабаваць слаўны замак Шыпшыны. Кожны зазнаў руку Базіле! Я не адчыню, пакуль вы не назавяце пароль.

МАКСІМІЛЯН

Які пароль? Рамона казала што-небудзь пра пароль?

АЛЯКСАНДР

Добры рыцар, мы маем толькі вась гэты клубок, а пра пароль, на жаль, нас ніхто не папярэдзіў. Але з намі ваша дачка, і яна...

БАЗІЛЕ

Мая дачка? І чаму ж у такім выпадку я не чую ейны голас? Каб яна была з вамі, вы б ужо даўно назвалі пароль.

БАЗІЛЕ працягвае руку да мяча.

МАКСІМІЛЯН

Ды ён сляпы зусім, ці як?

Рыцар выпускае з рук меч. БАЗІЛЕ адчыняе дзверы. Ён вельмі спяшаецца. АЛЯКСАНДР і МАКСІМІЛЯН уносяць параненую ВІЯЛЕТУ. БАЗІЛЕ застаецца на месцы.

БАЗІЛЕ *(трывожна)*

Віялета? Дзе яна? Дзе мая дачка?

АЛЯКСАНДР *(Максіміліяну)*

Здаецца, ён, і праўда, нічога не бачыць.

МАКСІМІЛЯН падыходзіць да БАЗІЛЕ.

МАКСІМІЛЯН *(яму сорамна)*

Прабачце, калі быў грубы. Я прынец Максіміліян з Лубіну, мы з маім пляменнікам Аляксандрам ішлі пабудзіць прынецу Ліяну і шукалі вашу крэпасць. У дарозе на нас напалі людажэры. Панна-рыцарка Віялета выратавала нас, але людажэры паспелі яе параніць.

БАЗІЛЕ

Вядзіце мяне да яе!

МАКСІМІЛЯН падводзіць БАЗІЛЕ да ВІЯЛЕТЫ. БАЗІЛЕ абмацвае даспех.

БАЗІЛЕ *(дакорліва)*

Вы не знялі даспех?

МАКСІМІЛЯН

Як можна? Яна ж панна!

БАЗІЛЕ

Яна параненая і можа задыхнуцца. Дапамажыце мне. Хутка! Трэба паабмываць раны. Нясіце вадку і бінты. Вы знойдзеце іх там — у нас усё пад рукой.

АЛЯКСАНДР шукае вадку і бінты, а МАКСІМІЛЯН дапамагае зняць з ВІЯЛЕТЫ даспех.

БАЗІЛЕ

Наколькі ўсё дрэнна?

МАКСІМІЛІЯН *маўчыць. Вяртаецца* АЛЯКСАНДР.

БАЗІЛЕ *(з заклікам)*

Ну што ж вы маўчыце? Я айцец, я мушу ведаць!

АЛЯКСАНДР

Тут патрэбны лекар. Але ёсць адна тэхніка накладання павязак, я чытаў...

МАКСІМІЛІЯН *(пратэстуе)*

Толькі не Кодэкс Атлантыкус!

АЛЯКСАНДР *(заспакойвае)*

Не, гэта Канон лекарскай навукі. Мы можам паспрабаваць у чатыры рукі.

МАКСІМІЛІЯН

Ты ўпэўнены, што мы не нашкодзім ёй?

АЛЯКСАНДР

Я ўпэўнены, што гэта будзе лепш, чым увогуле нічога не зрабіць. Добры рыцар Базіле, вы дазволіце?

БАЗІЛЕ *(з годнасцю)*

Дзякуй, высакародныя падарожнікі! Калі вы ведаеце, што здольныя дапамагчы, рабіце. А я пакуль падрыхтую вам начлег. Бо вам трэба адпачыць перад тым, як вы зробіце галоўны крок на гэтым шляху.

БАЗІЛЕ *на час сыходзіць.*

МАКСІМІЛІЯН

Паказвай, што трэба рабіць.

АЛЯКСАНДР і МАКСІМІЛІЯН абмываюць раны ВІЯЛЕТЫ і накладваюць ёй павязку. Некаторы час яны працуюць у суцэльнай цішыні. МАКСІМІЛІЯН вельмі хвалюецца, АЛЯКСАНДР аглядае павязку.

АЛЯКСАНДР

Лепш, канешне, было б накласці швы, але я ніколі не думаў, што гэта можа спатрэбіцца. Вернемся дамоў, трэ будзе пачытаць на ўсялякі выпадак...

МАКСІМІЛІЯН *(натхнёна)*

Вернемся дамоў? Ну канешне! Мы папросім Рамону перанесці нас разам з Віялетаю дамоў. Каралеўскія лекары і не з такім спраўляліся. Клубок у цябе?

АЛЯКСАНДР

А як жа прынцэса?

МАКСІМЛІЯН *(згасае)*

Дакладна... Прынцэса... Я так узрадаваўся, калі пабачыў Віялету! Я напраўду вырашыў, што яна і ёсць тая самая прынцэса Ліяна.

АЛЯКСАНДР

І як жа яна мусіла па-твойму прачнуцца?

МАКСІМЛІЯН

Ды я пра гэта і падумаць не паспеў! Пабачыў яе — і вось. Бо яна такая прыгожая! Яшчэ і ў даспеху! Вось гэта жанчына!

АЛЯКСАНДР

Ды ты ж з ёй нават пагаварыць не паспеў як след.

МАКСІМЛІЯН *(летуценна)*

Затое я бачыў, як яна змагалася! А якая была б казка добрая! За сто гадоў ніхто так і не пабудзіў прынцэсу. Але вось яна прачынаецца сама і ідзе ў бой. Сустракае прынца, які заблукаў па дарозе, яны жэняцца і шчасліва жывуць разам яшчэ сто гадоў.

АЛЯКСАНДР заканчвае з павязкай, МАКСІМЛІЯН укрывае ВІЯЛЕТУ пледам.

МАКСІМЛІЯН *(пяшчотна)*

Спіць?

АЛЯКСАНДР

Спіць. І сапраўдная прынцэса таксама дагэтуль спіць.

МАКСІМЛІЯН

А што калі там, куды мы ішлі, няма ніякай прынцэсы?

АЛЯКСАНДР

З чаго ты ўзяў?

МАКСІМЛІЯН

Раптам гэта і ёсць выпрабаванне? Ты думаеш, што мусіш ісці за прынцэсай, а яе, можа, і не было ніколі. Гэта проста казка, каб выцягнуць цябе нарэшце з дому, алегорыя такая.

АЛЯКСАНДР

Якая алегорыя?

МАКСІМЛІЯН

Пошуку сэнсу! Таму што насамрэч менавіта на шляху ты сустрэкаеш сапраўднае каханне, але гэта ніякая не прынцэса. Толькі яна таксама трапляе ў бяду, і тваё сапраўднае пакліканне — выратаваць яе. Можа ж быць такое?

АЛЯКСАНДР

І ў чым тады выпрабаванне, калі ты так і не дайшоў да прынцэсы?

МАКСІМЛІЯН (*упарта*)

У тым, каб абраць рэальнае жыццё, а не казкі!

Вяртаецца БАЗІЛЕ.

БАЗІЛЕ

Як яна?

АЛЯКСАНДР

Мы зрабілі павязку, але раніцай яе трэ будзе змяніць. Мы дапаможам вам з гэтым перад тым, як рушым далей.

МАКСІМЛІЯН (*рашуча*)

Не, Аляксандр. Ніхто не будзе чакаць раніцы. Мы выпраўляемся зараз, каб выратаваць Віялету!

БАЗІЛЕ

Вы хацелі сказаць — Ліяну?

МАКСІМЛІЯН

Я сказаў тое, што хацеў сказаць. Мы выратуем вашу дачку!

БАЗІЛЕ (*разгублены*)

А як жа прынцэса? У яе застаецца толькі адзін дзень. Няўжо яна дарэмна чакала гэтыя сто гадоў?

МАКСІМЛІЯН

То бок вы гатовы рызыкаваць жыццём дачкі дзеля прынцэсы?

БАЗІЛЕ

Але гэта мой доўг! Захоўваць Зачараваны лес і дачакацца таго, чыё пакліканне — пабудзіць прынцэсу Ліяну, каб...

МАКСІМЛІЯН (*прэтэнцыёзна*)

Ды вы хаця б бачылі калі-небудзь гэтую прынцэсу?

БАЗІЛЕ (*непахісна*)

Вядома! Бо Ліяна — мая хросніца.

Паўза.

АЛЯКСАНДР (*агаломшаны*)

Колькі ж вам гадоў, добры рыцар?

БАЗІЛЕ

Дастаткова, каб памятаць слаўныя дні Каралеўства Шыпшыны. І кожны з хітрыкаў юнай Ліяны.

АЛЯКСАНДР

Хітрыкаў?

БАЗІЛЕ *(расчулена)*

Ніколі не сядзіць на месцы! А колькі вынаходстваў яна панавыдумляла!

АЛЯКСАНДР

І паветраны шар?

БАЗІЛЕ

Мяркую, ён дагэтуль у двары. Хаця здзьмуўся, напэўна. Зусім, як я.

МАКСІМІЛІЯН *(надбадзёрваючы)*

Ды вы якраз трымаецеся! Няўжо пракалі цэлыя сто гадоў?

БАЗІЛЕ

Пачуццё доўгу, як бачыце, здатнае сілкаваць. Але рэч не толькі ў доўгу.

МАКСІМІЛІЯН *(з сумненнем)*

Таксама фея запэўніла?

БАЗІЛЕ

Кажу вам, я тут абсалютна добраахвотна. Добрая выдумляльніца Рамона! А ўжо ж амаль сто гадоў, як мы не размаўляем.

АЛЯКСАНДР *(падазрона)*

Вы не размаўляеце з Рамонай?

БАЗІЛЕ *(са шкадаваннем)*

Хутчэй яна са мной.

МАКСІМІЛІЯН *(абураны)*

І гэта называецца — добрая фея?

БАЗІЛЕ

Безумоўна! На тое яна мае свае прычыны.

АЛЯКСАНДР *(асцярожна)*

Добры рыцар Базіле, не падумайце, што мы з нейкай прадзятасцю ставімся да Рамоны, але ва ўсіх казках яе называюць злой феяй. Вось мы і хочам разабрацца. Можа, вы ведаеце, хто насамрэч укалоў Ліяну верацяном?

БАЗІЛЕ *(упэўнена)*

Што вы! Ніхто не любіць Ліяну гэтак, як Рамона! Каб вы бачылі, як яна гаравала, калі ўсё адбылося! Магчыма, яна часам што-небудзь і зробіць з гарачкі, але каб укалоць Ліяну?! Ніколі! Больш слухайце казкі! Ды Рамона ж — ейная родная цётка!

АЛЯКСАНДР

Дык вось чаму яна сочыць за выкананнем дагавора?

БАЗІЛЕ *(горка)*

Вядома. Калі Ліяна заснула, Рамона ахутала ўсё каралеўства сном, а сама замкнулася ў замку, каб усе сто гадоў заставацца побач з прынцэсай, пакуль

дагавор не будзе выкананы. Я быў першым, хто знайшоў іх. Але нічога не здолеў зрабіць і вярнуўся ў крэпасць.

МАКСІМІЛІЯН

То бок на вас чарадзейства Рамоны не дзейнічае?

БАЗІЛЕ *(нясмела)*

Гэта як паглядзець...

МАКСІМІЛІЯН

Але вы ж не спіце!

БАЗІЛЕ *(спахопліваючыся)*

Ах, у гэтым сэнсе! Не-не. Зараз, канешне, тут таксама лес, але мае землі не належаць Каралеўству Шыпшыны. Я падпарадкоўваюся сам сабе.

ВІЯЛІТА *прачынаецца. Яна з цяжкасцю дышае, ёй вельмі балюча.*

ВІЯЛІТА

Бацька!

БАЗІЛЕ

Я побач, я тут, Віялета! Дайце мне ейную руку!

МАКСІМІЛІЯН *дапамагае* БАЗІЛЕ *ўзяць* ВІЯЛІТУ *за руку.*

ВІЯЛІТА

Як жа няёмка...

БАЗІЛЕ

Мая бедная Віялета! Ніколі не прызнаецца, што ёй балюча. Трымайся, трымайся, дзяўчынка мая! Ты рыцарка! Трымайся! *(Звяртаецца да Аляксандра і Максіміліяна.)* Можаце запарыць лісце шалфею?

АЛЯКСАНДР

Зараз!

АЛЯКСАНДР *выходзіць у пошуках патрэбных інгрэдыентаў.*
МАКСІМІЛІЯН *крочыць за АЛЯКСАНДРАМ.*

МАКСІМІЛІЯН

Мы мусім штосьці зрабіць!

АЛЯКСАНДР *(мармыча)*

Ваду паставіў, шалфей — вунь. Яшчэ б ліпу з рамонкам дадаць...

МАКСІМІЛІЯН

Аляксандр, ты чуеш мяне? Мы мусім паклікаць Рамону!

АЛЯКСАНДР

А як жа Ліяна? Ты ж мусіш выратаваць яе! Такі дагавор, замацаваны непарушным каралеўскім словам нашых прапрапродкаў.

АЛЯКСАНДР *зноў бярэцца за гатаванне ўзвару.*

МАКСІМЛІЯН

Ведаю! Але кінуць Віялету я таксама не магу.

АЛЯКСАНДР

То бок ты хочаш ажаніцца з Віялетай?

МАКСІМЛІЯН *(у роспачы)*

Канешне! І каб мог, ажаніўся б хоць зараз!

АЛЯКСАНДР

І таму ты не хочаш ісці будзіць Ліяну? Таму што тады прыйдзецца жаніцца з ёй, а не з Віялетай?

МАКСІМЛІЯН

Я не хацеў гаварыць наўпрост, але раз ты сам сказаў гэта ўголас...

АЛЯКСАНДР

А Віялета пагодзіцца пайсці за цябе замуж? Мабыць, яна не захоча?

МАКСІМЛІЯН *(з прыкрасцю)*

Як гэта — не захоча? Яна выразна дала зразумець, што да мяне мае таксама...

АЛЯКСАНДР

Што «таксама»?

МАКСІМЛІЯН

Ды ясна што! Пачуцці!

АЛЯКСАНДР

Гэта з чаго ты так вырашыў?

МАКСІМЛІЯН *(чырванее)*

Ну напрыклад, яна называе мяне гошым прынцам. Мяне ў жыцці ніхто так не называў, а яна назвала, хаця нават не ведае мяне! Ды ў нас дакладна ўсё ўзаемна!

АЛЯКСАНДР

Макс, ты надта спяшаешся.

МАКСІМЛІЯН

Але ёй патрэбная дапамога! Добра! Нават калі Віялета не захоча пайсці за мяне замуж... Нават калі не захоча, хаця гэта было б вельмі крыўдна! Аднак хіба ж я не мушу зараз выратаваць яе? Проста так, ад чыстага сэрца, таму што магу?

АЛЯКСАНДР

А Ліяна? Хіба яна не вертая таго, каб яе таксама выратаваць проста так, ад чыстага сэрца, таму што ты можаш?

МАКСІМЛІЯН

Каб толькі можна было Ліяну проста пабудзіць, а жаніцца з Віялетаі... Раптам у дагаворы ёсць якая-небудзь шчылінка?

АЛЯКСАНДР налівае ўзвар у кубак і аддае МАКСІМЛІЯНУ. Юнак не верыць, што здолее знайсці вырашэнне.

АЛЯКСАНДР

Давай я яшчэ раз усё перачытаю. Мабыць, штосьці знойдзецца.

АЛЯКСАНДР вывучае дагавор, МАКСІМЛІЯН прыносіць узвар для ВІЯЛЕТЫ. Панна-рыцарка са здзіўленнем глядзіць на МАКСІМЛІЯНА, у ёй змагаюцца ўдзячнасць і доўг.

ВІЯЛЕТА

Гожы прынц? Але чаму ты дагэтуль тут? Гэта сон?

МАКСІМЛІЯН

Гэта не сон. Я напраўду тут.

ВІЯЛЕТА

Але ты мусіш выратаваць прынцэсу!

МАКСІМЛІЯН

Я застануся з табой, цудоўная Віялета!

ВІЯЛЕТА

Ты мусіш ісці далей!

МАКСІМЛІЯН *(клапатліва)*

Не марнай сілы на спрэчкі! Спі, панна-рыцарка.

ВІЯЛЕТА засынае. Вяртаецца АЛЯКСАНДР.

МАКСІМЛІЯН

Ну што? Не знайшоў? *(Бачыць, што Аляксандр круціць галавой.)* Ды што ж гэта такое!

БАЗІЛЕ

Цішэй, вы яе пабудзіце. І вам таксама трэба адпачыць. Хадземце, я правяду вас.

МАКСІМЛІЯН

Не! Я буду з ёй.

БАЗІЛЕ *(дужа засмучаны)*

Не так я ўяўляў гэтую сустрэчу. Бо ўсё было так проста: захоўваць лес і аднойчы расказаць годнаму нашчадку з роду Лубіну, як перамагчы цмока.

АЛЯКСАНДР

Дакладна! Рамона ж казалася, што вы ведаеце, як гэта зрабіць.

БАЗІЛЕ *(усміхаецца)*

Гэта яшчэ які сакрэт! Я маю адну старадаўнюю кнігу, яна дапаможа. Я пакінуў яе ля каміна, на вокладцы — залаты знак у выглядзе цмока, знойдзеце? А я пакуль пабуду з дачкой.

АЛЯКСАНДР падыходзіць да каміна і знаходзіць тую самую кнігу, якую нядаўна пакінуў тут рыцар. АЛЯКСАНДР бярэ яе ў рукі і разглядае вокладку.

АЛЯКСАНДР

Залаты знак у выглядзе цмока... Але гэта ж... казкі? Добры рыцар!

АЛЯКСАНДР бачыць, што МАКСІМІЛІЯН і БАЗІЛЕ ўжо паснулі каля пасцелі ВІЯЛЕТЫ. АЛЯКСАНДР застаецца на самоце.

АЛЯКСАНДР (гаворыць сам сабе)

Мабыць, ён памыліўся? Але іншых кніг з такім знакамі тут няма. Дзіўна.

АЛЯКСАНДР уладкоўваецца з кнігай і таксама засынае. Мы бачым ягоны сон разам з ім. З'яўляецца цень прынцэсы ЛІЯНЫ. Яна юная і голая, і нават па гэтым вобразе ясна, што ЛІЯНА самая смяшлівая і смелая з усіх прынцэс, вядомых у гісторыі.

ЛІЯНА

...А потым мы паляцім на паветраным шары! Вось Рамона ўзрадуецца. Яна, канешне, цяпер не лятае, як раней. Але можа, пагодзіцца за кампанію, як лічыш? Толькі трэба дарабіць падарунак, я гартала якраз Кодэкс Атлантыкус, а там цікавы чарцёж...

З'яўляецца цень РАМОНЫ. Фея выглядае прыгнечанай, ад ейнай жваваасці, вядомай нам, не засталося і сляду. Яна бачыць, што ЛІЯНА нешта майструе, і падыходзіць да прынцэсы, каб абняць.

РАМОНА

Што ты робіш?

ЛІЯНА

Не глядзі! Не глядзі! Я яшчэ недарабіла.

ЛІЯНА намагаецца схваць ад РАМОНЫ сваё вынаходства, але фея ўжо паспела яго пабачыць.

РАМОНА (спалохана)

Ліяна, што гэта?

ЛІЯНА (расчаравана)

Ну я ж прасіла — не глядзі: яно яшчэ не гатовае.

РАМОНА (злуецца)

Што ты нарабіла? Зараз жа дай сюды!

ЛІЯНА

Толькі ў твой дзень народзінаў, а сёння — мой! То пакуль зарана.

РАМОНА

Ліяна! Неразумная прынцэса!

ЛІЯНА *(накрыўджана)*

Калі я неразумная прынцэса Ліяна, ты злосная фея Рамона!

РАМОНА

Я кажу, зараз жа дай...

ЛІЯНА *(не слухаецца)*

Нізавошта! *(Уколвае палец.)* Ай!

ЛІЯНА падае. РАМОНА кладзе ейную галаву сабе на калені і плача.

РАМОНА

Ліяна, прачніся! Ліяна...

РАМОНА раптам глядзіць на АЛЯКСАНДРА.

РАМОНА

Што ж ты спіш, годны нашчадак з роду Лубіну?

АЛЯКСАНДР прачынаецца. Цені знікаюць.

АЛЯКСАНДР *(узрушана)*

Нашчадак з роду Лубіну? Нашчадак... Ну канешне! У дагаворы так і напісана. Не прынц, а проста нашчадак. Значыцца, я таксама маю права пабудзіць Ліяну?

АЛЯКСАНДР падпісвае дагавор, бярэ кнігу і ідзе да ВІЯЛЕТЫ, МАКСІМІЛІЯНА і БАЗІЛЕ.

АЛЯКСАНДР *(урачыста)*

Даруй, бабуля. Няхай я магу больш не знайсці дарогу дамоў, але затое я выратую прынцэсу. А разам з ёй — усіх, хто любіў яе і каго любіла яна.

АЛЯКСАНДР дастае клубок і ўкладвае ў рукі ВІЯЛЕТЫ.

АЛЯКСАНДР

Рамона, патрэбная твая дапамога!

АЛЯКСАНДР сыходзіць раней, чым паспявае з'явіцца РАМОНА.

СЦЭНА 5

КАРАЛЕЎСТВА ШЫПШЫНЫ

ДВОР ПЕРАД ЗАМКАМ

РАНІЦА

Брама ў замак расчыненая, пасярод двара стаіць кош са здзьмутым наветраным шарам. Пад ім скруціўся абаранкам цмок ГЕКТАР. З'яўляецца АЛЯКСАНДР.

АЛЯКСАНДР пакуль не бачыць ГЕКТАРА. Зрэшты, зразумець, хто ён, можна не адразу. Гэта сапраўды вастракрылы кіпцюрасты серпахвосты залатагрывы агнядышны люты цмок. Аднак ГЕКТАР выглядае як велізарны шчанюк — вельмі мілы, але трошкі сумны. Варта адзначыць, што гэта ніякім чынам не сведчыць пра ягоны сапраўдны характар.

АЛЯКСАНДР аглядаецца ў двары замка. Спачатку ён перасоўваецца з асцярожнасцю, але неўзабаве выходзіць да наветранага шара, зусім не хаваючыся.

АЛЯКСАНДР

Брама расчыненая, цмока не бачна... Што? Паветраны шар? І праўда, здзьмуўся! Атрымліваецца, гэта не сон і не казка. Значыцца, недзе ў замку спіць Ліяна. Шкада, Макс гэтага не бачыць. Але спадзяюся, Рамона ўжо перанесла іх з Вялетай дамоў.

АЛЯКСАНДР падыходзіць бліжэй да каша і зазірае ўнутр. Яго ўвагу вельмі прыцягвае канструкцыя наветранага шара.

АЛЯКСАНДР

Цікава, які тут прынцып работы? Па ідэі сюды падаецца гарачае паветра, і тады шар нападзінаецца, але як зроблена гарэлка?

АЛЯКСАНДР прыўзнімае купал наветранага шара, на яго з рыканнем кідаецца ГЕКТАР.

АЛЯКСАНДР (заспеты знянацку)

Добры сабачка! Я ж не ведаў, што ты там адпачываеш! Фу! Фу!

ГЕКТАР (ваяўніча)

Вось табе за сабачку! І за ўсё слаўнае Каралеўства Шыпшыны!

АЛЯКСАНДР у каторы раз за апошнія два дні збянтэжаны. Аднак ГЕКТАР нават не думае адступіць — як і належыць прыстойнаму цмоку.

АЛЯКСАНДР

Гаварушчы сабачка?

ГЕКТАР

А з першага разу ты не разумеш?

Цмок працягвае бой, ён імкнецца ўкусіць юнака. АЛЯКСАНДР адбіваецца ад ГЕКТАРА кнігай Базіле. ГЕКТАР спыняецца. Цяпер ён таксама збянтэжаны.

ГЕКТАР

Адкуль у цябе гэтая кніга?

АЛЯКСАНДР

Узяў у бібліятэцы рыцара Базіле.

ГЕКТАР

Дык вось дзе яна была ўвесь гэты час!

ГЕКТАР намагаецца адабраць у АЛЯКСАНДРА кнігу, але юнак уздымае яе нагэтулькі высока, каб той не мог дастаць.

АЛЯКСАНДР

А ты яе шукаў?

ГЕКТАР

Гэта ж мая кніга. Вунь знак на вокладцы!

Паўза.

АЛЯКСАНДР

Я не зразумеў. Ты і ёсць цмок?

ГЕКТАР *(з прэтэнзіяй)*

А ты думаў, шчанюк па мянушцы Пуф? Вось патлумач мне, як вастракрылы кіпцюрасты серпахвосты залатагрывы агнядышны люты цмок з высакародным імем Гектар мог ператварыцца ў дурненькага шчанюка па мянушцы Пуф?

АЛЯКСАНДР *(з захапленнем)*

А я ведаў! Я ведаў, што не было ніякага шчанюка па мянушцы Пуф! І ў казцы, якую пішу я, галоўны персанаж, дарэчы, не хто іншы як вастракрылы кіпцюрасты серпахвосты залатагрывы агнядышны люты цмок — гадаванец феі Рамоны.

ГЕКТАР *(чмыхае)*

Гадаванец феі Рамоны, як жа...

АЛЯКСАНДР

Значыцца, ты гадаванец прынцэсы Ліяны?

ГЕКТАР

Ды не, мяне выгадала Рамона. Яна ж мне як маці! Але калі з'явілася Ліяна, Рамона чамусьці зусім мяне разлюбіла. Раней яна заўжды гулялася са мной, чытала казкі, а потым сказала, што я ўжо дарослы, і мне прыйшлося вывучыцца чытаць самому.

АЛЯКСАНДР

У гэтым сэнсе сталець, канешне, крыху прыкра. Але затое цяпер ты можаш сам чытаць што захочаш. Усё мае сваю карысць.

ГЕКТАР (*бурчыць*)

Я за сто гадоў ужо ўсю каралеўскую бібліятэку перачытаў! Але вось гэтых казак там няма. А гэта, між іншым, мае ўлюбёныя, мне Базіле падарыў. Я ж якраз чытаў іх, калі Ліяна ўкалола палец. А Рамона насварылася на мяне, забрала кнігу і сказала сцерагчы замак.

АЛЯКСАНДР

А за што яна на цябе насварылася?

ГЕКТАР

Недагледзеў за ейнай улюбёнкай Ліянай. А яна такая шкодніца! Вось калі штосьці прыдумае, то ні ў якім разе яе не адгаворыш. Я папярэдзваў: «Ліяна, не трэба, Рамона будзе сварыцца!» Не, яна хоць бы што. Канешне! Бо як сварыцца і спаганяць дык гэта чамусьці толькі пра мяне.

АЛЯКСАНДР

Што ж у вас адбылося?

ГЕКТАР

Ліяна вырашыла вынайсці верацяно. Нанова. Бо кароль Піліп загадаў знішчыць усе прасніцы і верацёны ў каралеўстве. Але гэтая спрадвечная магія! Рамона больш не магла яе выкарыстоўваць, яна ж і сваё верацяно аддала таксама. Каб Ліяна не ўкалолася.

АЛЯКСАНДР

То бок Ліяна хацела зрабіць верацяно для Рамоны?

ГЕКТАР

Гэта быў падарунак на дзень народзінаў! Я ж таксама думаў, што так будзе лепей, а то Рамона без магіі была зусім сумная. Але потым яны пачалі спрачацца, і ў выніку... Увогуле, дзень народзінаў мы тады так і не адсвяткавалі.

АЛЯКСАНДР

Дык з верацяном усё выпадкова атрымалася?

ГЕКТАР (*цьмяна*)

Ну ўвогуле быццам бы так, але калі шчыра, дык не зусім.

АЛЯКСАНДР

У сэнсе — не зусім?

ГЕКТАР (*нецяярліва*)

Ды што я ўвогуле табе тут расказваю, мне нельга размаўляць з чужымі! Давай сюды кнігу і прэч!

ГЕКТАР зноў цягнецца за кнігай, аднак АЛЯКСАНДР мае цвёрды намер пакуль не аддаваць яе.

АЛЯКСАНДР

Я не чужы і нікуды не пайду. Я Аляксандр з Каралеўства Лубіну, прыйшоў пабудзіць прынцэсу Ліяну згодна з дагаворам маіх прапрапродкаў з Каралеўствам

Шыпшыны. То калі ты хочаш атрымаць гэтую кнігу, то спачатку вядзі мяне да прынцэсы.

ГЕКТАР

Ды чаго там, вунь ейнае акно, сам дойдзеш, па лесвіцы направа. Давай ужо кнігу!

АЛЯКСАНДР

І ты не будзеш мяне як-небудзь выпрабоўваць?

ГЕКТАР

Рабіць мне больш няма чаго!

АЛЯКСАНДР

Але ў дагаворы напісана, што на шляху да прынцэсы мяне чакаюць тры выпрабаванні: Непераадольная рака, Зачараваны лес і цмок у замку. А я абавязваюся праявіць розум, смеласць і добрае сэрца.

ГЕКТАР *пазірае на АЛЯКСАНДРА з некаторай пагрозай.*

ГЕКТАР

Проста аддай кнігу і можаш ісці будзіць Ліяну.

АЛЯКСАНДР

Але гэта надта проста, нават няёмка неяк. Давай ты хаця б загадаеш мне якую-небудзь загадку. Так я, прынамсі, розум паспрабую праявіць.

ГЕКТАР *(зняважаны ў найвышэйшай ступені)*

Я табе што, клоўн? Можа, мне яшчэ фокусы паказаць? Ты, хіба, вось гэтакае хочаш: «Красна дзявіца, сядзіць у цямніцы, а каса на вуліцы»?

АЛЯКСАНДР *(з гатоўнасцю)*

Моркаўка!

ГЕКТАР

Якая моркаўка? Гэта ж Петразінэля! Хаця калі-небудзь пэўна знойдзецца дзівакі, якія пераймянуюць яе ў Рапунцаль.

АЛЯКСАНДР

Давай яшчэ адну.

ГЕКТАР *(лісліва)*

Упэўнены?

АЛЯКСАНДР

Я мушу ўзяць рэванш.

ГЕКТАР

Добра, сам напасіўся. «Сядзіць дзед, сто футраў надзеў, хто яго раздзявае, той слёзы пралівае!»

АЛЯКСАНДР

Гэта дакладна цыбуля!

ГЕКТАР (*здзекліва*)

А вось і не! Гэта твой прапрадзед Максіміліян. Кароль-смярдзючка!

АЛЯКСАНДР

З чаго ты ўзяў, што мой прапрадзед быў смярдзючкам?

ГЕКТАР

Кажу табе! Я быў з ім асабіста знаёмы.

ГЕКТАР *непрыхавана гігікае, гледзячы на збянтэжанага*
АЛЯКСАНДРА.

АЛЯКСАНДР

Ясна, ты гэта толькі што выдумаў. Проста не хочаш прызнаць, што я адгадаў.

ГЕКТАР (*супакойваецца*)

Годзе, давай тады вось такую, прасцейшую. «Не брэша, не кусае, у дом не пушчае...»

АЛЯКСАНДР

Замок!

ГЕКТАР (*незадаволена*)

Увогуле я не дагаварыў.

АЛЯКСАНДР

Гэта замок, я ведаю.

ГЕКТАР (*шкадліва*)

Правільны адказ: цмок!

АЛЯКСАНДР

Чаму? Заўжды замок быў!

ГЕКТАР

Таму што «не брэша, не кусае, у дом не пушчае... і ўшчэнт спапяляе»!

АЛЯКСАНДР (*з усмешкай*)

Спапяляе? Ты сур'ёзна? Проста ўшчэнт?

ГЕКТАР

Не верыш, што я магу ўшчэнт спапяліць?

АЛЯКСАНДР

А ты можаш?

ГЕКТАР

Яшчэ як!

АЛЯКСАНДР

Пакажы.

ГЕКТАР

Не хачу.

АЛЯКСАНДР

Што так?

ГЕКТАР

Настрою няма.

АЛЯКСАНДР

Чаму?

ГЕКТАР

Таму што ты мне яго толькі што сапсаваў!

АЛЯКСАНДР

Гэта як?

ГЕКТАР

Усё! Я з табой больш не сябрую.

ГЕКТАР закопваецца пад купал шара. Ён усім сваім выглядам паказвае, быццам бы вельмі пакрыўджаны, хаця цалкам зразумела, што гэта ненадоўга.

АЛЯКСАНДР *(незнарок)*

А мы з табой хіба паспелі пасябраваць?

ГЕКТАР *(меланхалічна)*

Яшчэ чаго! Але ўсё роўна прыемна было перакінуцца хаця б парай словаў. Бо, ведаеш, са мной жа ўжо сто гадоў ніхто не гаманіў. І за вухам не чухаў, дарэчы, таксама...

АЛЯКСАНДР

Калі хочаш, я магу пачухаць табе за вухам.

ГЕКТАР у момант вылазіць назад, здаецца, што ён вось-вось вільне хвастом.

ГЕКТАР

Праўда?

АЛЯКСАНДР сядзе побач з ГЕКТАРАМ і чухае яго за вухам. Цмок вельмі задаволены.

АЛЯКСАНДР

А пузік пачухаць?

ГЕКТАР

Гэта занадта! Я яшчэ не настолькі табе давяраю.

АЛЯКСАНДР *узнімае рукі.*

АЛЯКСАНДР

Зразумеў. Але хаця б трохкі давяраеш?

ГЕКТАР *кладзе галаву АЛЯКСАНДРУ на калені.*

ГЕКТАР

Вось настолькі давяраю. Можа, у цябе з сабой яшчэ які-небудзь ласунак ёсць?

АЛЯКСАНДР

Вось чаго не маю, таго не маю. Па шчырасці сказаць, я б і сам што-небудзь пад'еў.

ГЕКТАР *(па-змоўніцку)*

Хочаш, пакажу табе лаз у камору?

АЛЯКСАНДР *(вагаецца)*

Нават не ведаю, так хіба можна? Усе спяць, а мы будзем гаспадарыць?

ГЕКТАР

А ты хіба станеш будзіць Ліяну на галодны страўнік?

АЛЯКСАНДР

Тады ці не будзеш ты такі ласкавы, добры цмок Гектар, каб адным захадам паказаць, дзе тут у вас можна ўмыцца і пачысціць зубы?

ГЕКТАР *(з ухваленнем)*

А ты годны нашчадак з роду Лубіну!

АЛЯКСАНДР

Не хачу застацца вядомым смярдзючкам, як мой слаўны прапрадзед.

ГЕКТАР

Тады хадзем. Толькі давай ты цяпер таксама будзеш загадваць мне загадкі!

ГЕКТАР *падхопліваецца і становіцца такім чынам, быццам бы гатовы злавіць на ляту ўяўны мяч.*

АЛЯКСАНДР

Мабыць, лепш расказаць табе казку?

ГЕКТАР

Казкі я і пачытаць магу. Ты ж аддасі мне кнігу? А зараз хачу слухаць загадкі.

АЛЯКСАНДР *перабірае ў думках загадкі, каб прапанаваць ГЕКТАРУ найбольш цікавую.*

АЛЯКСАНДР

Тады слухай. «Хто пазірае на яго, не можа адарвацца, але як пройдзе скрозь яго пагляд, таму нябёсы мусяць паказацца».

ГЕКТАР *разважае.*

ГЕКТАР

Першае акурат люстэрка! А вось другое — нешта не разумею.

АЛЯКСАНДР

Другое — гэта лінзы тэлескопа. Таму адказ: шкло. І люстэркі, і лінзы вырабляюць са шкла.

ГЕКТАР

І што такое гэты твой тэлескоп?

АЛЯКСАНДР

Гэта такая прылада, каб глядзець на зоры.

ГЕКТАР (*мройна*)

Каб глядзець на зоры? А ты спадабаешся Ліяне! Яна, канешне, больш аэрадынамікай цікавіцца, але гэта таксама гучыць цікава. Глядзець на зоры... А можна гэты тэлескоп змайстраваць самому?

ГЕКТАР *вядзе АЛЯКСАНДРА ў замак.*

СЦЭНА 6

КАРАЛЕЎСТВА ШЫПШЫНЫ

ПАКОЙ ЛІЯНЫ

ДЗЕНЬ

ГЕКТАР *даводзіць АЛЯКСАНДРА да дзвярэй, за якімі спіць сама ЛІЯНА. Ейны пакой застаўлены мадэлямі лятальных апаратаў. У куце пыліцца залаты куфэрак.*

ЛІЯНА *гэтакія ж юная і гожая, як ува сне АЛЯКСАНДРА. Аднак юнак занадта хвалюецца і марудзіць каля ейных дзвярэй, бо ён дагэтуль не ведае, што яго чакае ў пакоі прынцэсы. Зрэшты, ніхто і ніколі не можа ведаць пра падобнае дакладна і да таго ж загадзя.*

ГЕКТАР

Ну што? Гатовы?

АЛЯКСАНДР *(чамусьці асіплым голасам)*

Не надта.

ГЕКТАР *(будзённа)*

Ужо прыдумаў, як яе пабудзіць?

АЛЯКСАНДР *(у паніцы)*

А гэта яшчэ трэба нейкі асаблівы спосаб прыдумаць?

ГЕКТАР

У некаторых казках пішуць, што ў такіх выпадках патрэбны пацалунак! Але хто ж ведае? Можна, ёй трэба яшчэ песню заспяваць ці верш які-небудзь прачытаць. Умееш складаць песні і вершы?

АЛЯКСАНДР

Я неяк больш у жанры прозы пішу.

ГЕКТАР

У любым выпадку трэба спяшацца!

ГЕКТАР *носам падштурхоўвае руку АЛЯКСАНДРА да ручкі дзвярэй.
АЛЯКСАНДР чапляецца за вушак.*

АЛЯКСАНДР

А ты кудысьці спазняешся?

ГЕКТАР

Канешне! Трэба падрыхтаваць свята. У іх жа сёння дзень народзінаў!

АЛЯКСАНДР

У каго?

ГЕКТАР

Сённяя ў Ліяны, а заўтра ў Рамоны. Напэўна, Рамона таму і любіць Ліяну так моцна. Яна ёй усяго толькі пляменніца, а я, між іншым, з'явіўся раней! Толькі Рамону трэба адшукаць, я адзін не спраўлюся. Яна ж з ночы не вярталася ў замак.

АЛЯКСАНДР

Мусіць, яна зараз у Каралеўстве Лубіну. Я паклікаў яе ў крэпасць рыцара Базіле, каб яна дапамагла Максу, майму дзядзьку, перанесці да нас дамоў Віялету, яна была параненая.

ГЕКТАР *(насяржана)*

Хто такая Віялета?

АЛЯКСАНДР

А вы не знаёмыя? Панна-рыцарка, дачка Базіле.

ГЕКТАР *(абурана)*

Дачка? Адкуль ён мае дачку? Ды як жа так? Ён не дачакаўся?

АЛЯКСАНДР

Каго?

ГЕКТАР мітусіцца паміж дзвярыма і лесвіцай. Ён яўна ў разгубленасці.

ГЕКТАР

Мне неадкладна трэ ў дарогу! Ты тут разбярэшся сам? Толькі памятай! Ты павінны пабудзіць Ліяну да заходу сонца.

АЛЯКСАНДР

А ты хіба не хочаш пабачыць, як яна прачнецца?

ГЕКТАР знаходзіць няпростое вырашэнне. Цяпер цмок непахісны.

ГЕКТАР

Зараз я патрэбны Рамоне. Вось жа Базіле! Усё, паляцеў, бывай...

ГЕКТАР знікае. Цяпер АЛЯКСАНДР застаецца цалкам на самоце.

АЛЯКСАНДР *(крычыць услед)*

Чакай! Ты ж на кнігу забыўся. Гектар! Ну то годзе, прыгледжу за ёй, пакуль ты не вярнешся. А цяпер пара ісці да прынцэсы.

АЛЯКСАНДР грукае ў дзверы і зазірае ў пакой ЛІЯНЫ.

АЛЯКСАНДР *(нясмела)*

Прынцэса Ліяна? Можна зайсці? Ды чаго гэта я, яна ж спіць непрабудным сном!

АЛЯКСАНДР уваходзіць у пакой і падыходзіць да ЛІЯНЫ. Ён зачараваны, але пакуль не адважваецца дакрануцца да прынцэсы.

АЛЯКСАНДР

Вось жа! Гэта ўсё па-сапраўднаму. Прынцэса. Найцудоўнейшая за ўсіх на свеце...
Ліяна! Ліяна, прачніся! Ліяна... Не чуе. Як жа цябе пабудзіць?

АЛЯКСАНДР аглядаеца ў пакоі. ЛІЯНА прачынаеца. Юнак наварочваеца.

АЛЯКСАНДР

Прачнулася?

ЛІЯНА нерухомее. Яна ўдае, што дагэтуль спіць. Тым не менш прынцэса мае надта хітры выгляд, аднак АЛЯКСАНДР не заўважае гэтага, бо саромееца зноў падыходзіць бліжэй.

АЛЯКСАНДР

Паказалася. Мабыць, і праўда, патрэбны гэты самы пацалунак? Але ж хіба можна вось так, не спытаўшы, цалаваць прынцэсу? Напэўна, будзе лепш пашукаць нейкі іншы спосаб. Раптам я знайду якую-небудзь падказку сярод гэтых мадэляў?

АЛЯКСАНДР разглядае мадэлі лятальных апаратаў. Сярод рэчаў ЛІЯНЫ ён таксама знаходзіць знаёмую кнігу.

АЛЯКСАНДР *(агаламшаны)*

А гэта што? Кодэкс Атлантыкус? Атрымліваецца, я толькі думаў, што прыдумаў казку пра прынцэсу Ліяну. Але ты чытала Кодэкс! Як дзіўна... Бо мне ніколі не казалі пра цябе, пакуль не з'явілася Рамона. Як жа я даведаўся пра ўсё загодзя?

ЛІЯНА ўпотаікі назірае за АЛЯКСАНДРАМ. Яна вось-вось трэсне ад нецярплівасці, бо ёй хочацца хутчэй загаварыць з юнаком. Але ЛІЯНА чакае, што АЛЯКСАНДР першым праявіць сябе.

АЛЯКСАНДР

Надзвычайна! Ты ўдасканаліла амаль усе вынаходствы з Кодэкса і панавыдумляла гэтулькі новых! Нават паветраны шар! А мае машыны ўвесь час ламаюцца. Мабыць, я ўсё ж такі не варты пабудзіць цябе?

ЛІЯНА *(усё ж не сцягнеўшы)*

Варты, я дазваляю!

АЛЯКСАНДР наварочваеца і глядзіць на ЛІЯНУ. Ён не разумее, што цяпер гаварыць і тым больш што рабіць.

ЛІЯНА

Ты будзеш мяне цалаваць, ці як?

АЛЯКСАНДР *(зноў чамусьці асіплым голасам)*

Прынцэса Ліяна?

ЛІЯНА *(весела)*

Прынцэса-вынаходніца Ліяна!

АЛЯКСАНДР

Дык ты не спіш?

ЛІЯНА

Спадзяюся, што не.

АЛЯКСАНДР

І як даўно?

ЛІЯНА

Толькі пару хвілін! Ты прыйшоў — і я прачнулася.

АЛЯКСАНДР

Значыцца, я цябе выратаваў? А разам з табой — усіх, хто любіць цябе і каго любіш ты?

ЛІЯНА (*натхнёна*)

І я дзякую табе ад усяго Каралеўства Шыпшыны, дарагі прынц! А яшчэ ад усяго майго сэрца. І ў знак сваёй удзячнасці дазваляю табе нарэшце пацалаваць мяне!

ЛІЯНА смяецца і працягвае рукі да АЛЯКСАНДРА. Ён спыняе прынцэсу, ЛІЯНА трохі збянтэжаная. Яна ўяўляла сабе гэтую сустрэчу інакш.

АЛЯКСАНДР

Але як? Я ж нават нічога не зрабіў. І мушу расчараваць цябе, прынцэса. Я ніякі не прынц.

ЛІЯНА

Ну і што? Бо я ж чакала цябе.

АЛЯКСАНДР

Мяне?

ЛІЯНА

Канешне, цябе! А каго ж яшчэ?

АЛЯКСАНДР (*упарціцца*)

Але ты назвала мяне прынцам. А я не прынц, я — пісьменнік.

ЛІЯНА (*мякка*)

Ты мне сніўся.

Паўза.

АЛЯКСАНДР

То бок як?

ЛІЯНА

Ты ж Аляксандр?

АЛЯКСАНДР

Адкуль ты ведаеш?

ЛІЯНА

Мне сніўся сон пра юнака, які складае казкі і майструе машыны для імпрэз. Яго імя Аляксандр, і ён вельмі падобны да цябе. Я падумала, што ты прынц, таму што ён жыве ў каралеўскім замку. Але гэта нястрашна, што не. Бо ён і ёсць ты?

АЛЯКСАНДР

Ты ўвесь гэты час бачыла мяне ўва сне?

ЛІЯНА

Менавіта! Толькі мне было жудасна тужліва, я разумела, што проста сплю. Думала, мы ніколі не пабачымся па-сапраўднаму. Ува сне ў мяне ніяк не атрымлівалася знайсці дарогу да цябе. Як жа я рада, што нарэшце прачнулася! Бо, аказваецца, ты ўжо тут.

АЛЯКСАНДР

Але як усё гэта магчыма?

ЛІЯНА

Можа, спрадвечная магія? Мне здаецца, быццам я ведаю цябе ажно сто гадоў.

АЛЯКСАНДР *(усё яшчэ ўпарціцца)*

Як я мог табе сніцца, калі сто гадоў назад я нарадзіцца яшчэ нават не паспеў?

Паўза.

ЛІЯНА *(раптоўна асэнсоўвае)*

Пачакай, ты ж не хочаш сказаць, што з той пары як я заснула...

АЛЯКСАНДР

Я разумею, у гэта цяжка паверыць. Але ты, а з табой і ўсе ў каралеўстве насамрэч спалі сто гадоў.

ЛІЯНА *(яшчэ ніколі не была нагэтулькі расчараваная)*

Дык значыцца... Не! Усе мае вынаходствы незваротна састарэлі?

АЛЯКСАНДР

Толькі некаторыя. І тыя хіба што зусім крыху.

ЛІЯНА

Шаснаццаць гадоў пошукаў! І цяпер усё дарэмна?

АЛЯКСАНДР *(жартаўліва)*

Шаснаццаць? Ты пачала вынаходнічаць з пялюшак?

ЛІЯНА *(просталінейна)*

Я ж прынцэса-геній! А як жа мой паветраны шар?

АЛЯКСАНДР *збянтэжаны.*

Наколькі мне вядома, некаторыя выпрабаванні паветраных шароў ужо праводзіліся, але...

ЛІЯНА (*горка*)

І навошта я толькі публікавала свае чарцяжы ў газетах?! Скажы, яны хаця б пішуць, што гэта маё вынаходства?

АЛЯКСАНДР

Здаецца, не. Інакш я бы ведаў. Толькі...

ЛІЯНА

Вось жа крыўдна! Першы пілатаваны палёт мусіў адбыцца на мой шаснаццаты дзень народзінаў, атрымліваецца, яшчэ сто гадоў назад. Ён прайшоў без мяне?

АЛЯКСАНДР

Ды не! Некаторыя выпрабаванні ўжо праводзіліся. Але каб чалавек паляцеў на паветраным шары — такога яшчэ не было. Ты будзеш першай. Я думаю, у гэтым тваё пакліканне. Зрабіцца першай прынцэсай-паветраплавальніцай.

ЛІЯНА

А ты паляцеў бы са мной?

АЛЯКСАНДР (*ласкава*)

Калі толькі ты захочаш.

Свет ЛІЯНЫ зноў набывае сэнс.

ЛІЯНА

Тады хадзем хутчэй! Бо я цэлых сто гадоў марыла паказаць табе, які ён, мой паветраны шар. Я ж так удала прыдумала...

АЛЯКСАНДР

Мушу папярэдзіць, ён здзьмуўся за гэтыя гады. Яго трэба спачатку напоўніць, я не зусім разабраўся з механізмам падавання гарачага паветра.

ЛІЯНА

А ты выпадкам не бачыў у ваколіцах цмока? Такі мілы, чымсьці нагадвае велізарнага шчанюка.

АЛЯКСАНДР

Ты маеш на ўвазе Гектара?

ЛІЯНА (*радасна*)

Дык вы ўжо пасябравалі? Гектар якраз і будзе дапамагаць нам з падаваннем гарачага паветра — замест гарэлкі. Гэта будзе вельмі весела! Ён такі смешны, калі надзімае шчокі, толькі не кажы яму, бо ён пакрыўдзіцца.

АЛЯКСАНДР (*з сумненнем*)

Ён, і праўда, умее дыхаць агнём?

ЛІЯНА

А як жа! Ты думаў, ён які-небудзь хатні? Гектар — найсапраўднейшы агнядышны цмок. Бо ён, калі што, і спапяліць можа.

АЛЯКСАНДР *(наноў ацэньваючы сітуацыю)*

Пашанцавала, што я не ўгаварыў яго паказаць гэты фокус...

ЛІЯНА

Ведаю! Напэўна, ён зноўку ў каморы аб'ядаецца!

АЛЯКСАНДР

Наўрад ці ты знойдзеш яго там. Ён паляцеў за Рамонай.

ЛІЯНА

За Рамонай? Дык яна неўзабаве таксама будзе тут?

АЛЯКСАНДР

Думаю, так. Бо сёння твой дзень народзінаў, а ейны — заўтра, будзе свята... Прабач, каб я ведаў загадзя, абавязкова падрыхтаваў бы для цябе падарунак. Мне варты было здагадацца.

ЛІЯНА

Аляксандр, ты выратаваў усё нашае каралеўства. Гэта лепш за любы падарунак. І за гэта я ўсё-такі вазьму і сама цябе пацалую!

ЛІЯНА цягнецца да АЛЯКСАНДРА, але той прыслухоўваецца.

АЛЯКСАНДР *(нацярожана)*

Чаму ў замку дагэтуль ціха? Я думаў, усе прачнуцца следам за табой.

Іхні пацалунак у які раз адкладаецца, што вельмі засмучае ЛІЯНУ.

ЛІЯНА *(таксама прыслухоўваецца)*

Падазрона. Пайдзі пагляджу, што там і як. Толькі нікуды не сыходзь!

ЛІЯНА выбягае з пакоя і знаходзіць за дзвярыма сваіх бацькоў — караля ПІЛІПА і каралеву МАРГАРЫТУ. Бачна, што яны абодва бязмерна любяць сваю дачку і гатовыя дзеля яе нават на самыя рашучыя ўчынкі.

ЛІЯНА *(з радасцю і здзіўленнем)*

Мам? Тат?

ПІЛІП і МАРГАРЫТА кідаюцца абдымаць дачку.

МАРГАРЫТА

Ліяна, дачушка!

ПІЛІП

Якое шчасце — ты жывая!

ЛІЯНА

Вы ўвесь гэты час стаялі за дзвярыма?

Бацькі нават не збіраюцца адпускаяць ЛІЯНУ. Ёй нязручна размаўляць у іхніх абдымках, але яна ўсё-такі вельмі рада ўз'яднацца з сям'ёй.

МАРГАРЫТА

Ну што ты, мы з татам прачнуліся і хацелі павіншаваць цябе з днём народзінаў.
Але пачулі, што ты гутарыш з маладым чалавекам, і не хацелі перашкаджаць.

ПШП

Гэта ён? Годны нашчадак з роду Лубіну? Яшчэ прынц альбо ўжо каранаваяся?

ЛІЯНА

Прынцам яго не назавеш.

МАРГАРЫТА

Што? Не вельмі гожа?

ЛІЯНА *ўсё-такі вызваляецца.*

ЛІЯНА

Ды не, ён пісьменнік.

ПШП *(разгублены)*

То бок як — пісьменнік? А прынц дзе?

ЛІЯНА

Не ведаю, ён прыйшоў адзін, без прынца.

МАРГАРЫТА *(абураная)*

Але ёсць жа дагавор! І твой тата змацаваў яго сваім непарушным словам!

ПШП *(непахісна)*

Ты будзеш жонкай годнага нашчадка з роду Лубіну!

ЛІЯНА

Ён і ёсць годны нашчадак з роду Лубіну! Аляксандр нас выратаваў. Толькі я яму, здаецца, не падабаюся.

МАРГАРЫТА

Яшчэ чаго не хапала! Мала што ён не прынц, дык яму яшчэ, глядзіце, нашая дачка не падабаецца?! Ён сказаў табе штосьці крыўднае?

ЛІЯНА

Аляксандр вельмі ласкавы. Але ён чамусьці наадрэз адмаўляецца мяне пацалаваць!

ПШП

Тады не варта набівацца да яго! Раз ён не прынц, у яго могуць быць іншыя мэты ў жыцці, акрамя як жаніцца з прынцэсамі. Да гэтага трэба паставіцца з павагай. Не можам жа мы яго прымусіць!

ЛІЯНА

Але я чакала яго сто гадоў! Ён прыйшоў, і я прачнулася.

МАРГАРЫТА

Што ж асаблівага ён зрабіў? Ты ж сама кажаш, што нават цалаваць цябе не захацеў. Раптам табе проста прыйшоў час прачнуцца?

ЛІЯНА

А як жа ўся гэтая гісторыя з верацяном?

ПІЛІП (*памякчэўшы*)

Ну добра, давай мы з мамай пагаворым з ім. А ты пакуль ідзі паглядзі, што там з нашым паветраным шарам, бо, як я разумею, сёння ў нас, паводле плана, першы пілатаваны палёт! Як жа мы табой ганарымся, Ліяна!

ЛІЯНА

Пакуль палёт адкладаецца — Гектар усё роўна паляцеў за Рамонай. Але шар сапраўды трэба праверыць. Спадзяюся, ён не спарохнеў за гэтыя сто гадоў.

ЛІЯНА *сыходзіць. Бацькі зазіраюць у пакой і глядзяць на АЛЯКСАНДРА.*

МАРГАРЫТА (*з прадузятасцю*)

Гэта ён?

АЛЯКСАНДР (*ветліва*)

Гэта я. Аляксандр.

ПІЛІП (*дзелавіта*)

Кароль Піліп. А гэта мая каралеўская жонка Маргарыта.

АЛЯКСАНДР

Рады бачыць усіх пабуджанымі.

Паўза.

ПІЛІП

Разумеете, Аляксандр, паміж маладымі людзьмі нярэдка ўзнікае непаразуменне. І гэта цалкам нармальна, ніхто вас не асуджае! Мы ў любым выпадку надзвычай удзячныя вам за паслугу, якую вы так ласкава зрабілі.

АЛЯКСАНДР

Паслугу?

МАРГАРЫТА (*фанабэрліва*)

Вы нас выратавалі ад бяды. За гэта мы хацелі б вам аддзячыць.

АЛЯКСАНДР

Што значыць — аддзячыць?

ПІЛІП

Маргарыта, у нас жа застаўся той куфэрак, памятаеш?

МАРГАРЫТА

Такі залаты? Мусіць быць дзесьці ў Ліяны. Дакладна, вунь жа ён!

ПШП

Паглядзіце, які сімпатычны! А ў куфэрку найпрыгажэйшыя ножык, відэлец і лыжка з каштоўнымі камянямі. Бярыце!

АЛЯКСАНДР *(сярдзіта чырванее)*

Я не зразумеў. Вы хочаце мне заплаціць?

МАРГАРЫТА

Раз вы не хочаце жаніцца з нашай дачкой, прыміце хаця б куфэрак. Кожная паслуга мусіць быць аплочаная!

Паўза.

ПШП *(уладна)*

Што ж вы маўчыце, малады чалавек? Гэта няветліва!

АЛЯКСАНДР намагаецца захоўваць спакой, хаця ён жахліва злуецца. Яго душыць крыўда, але ён не паказвае гэтага.

АЛЯКСАНДР

Прабачце. Здаецца, мне час ісці. Вось. Аддайце Гектару, калі ён вернецца. Гэта яго ўлюбёныя казкі.

АЛЯКСАНДР аддае кнігу і сыходзіць. Чуваць грымоты. З падносам прыбягае ЛЯНА.

ЛЯНА

Аказваецца, Гектар усё падрыхтаваў, каб можна было ляцець без яго. Але палёт усё роўна лепш адкласці, такая навальніца набліжаецца! Затое я раздабыла нам тоё-сёе пад'есці. Я так згаладалася за гэтыя сто гадоў... Дзе Аляксандр?

МАРГАРЫТА

Ён сышоў.

ЛЯНА *(агаламшана)*

Як сышоў? Куды?

ПШП

Ён не сказаў.

ЛЯНА *(засмучана)*

Значыцца, я настолькі яму не спадабалася? Але чаму...

ЛЯНА падыходзіць да сваіх мадэляў і бачыць куфэрак.

ЛЯНА

А навошта вы дасталі куфэрак? Мам? Тат? Вы ж не намагаліся аддаць яго Аляксандру?! Ды вы ж яго пакрыўдзілі! Аляксандр, пачакай!

ЛЯНА падбягае да акна. Грымоты мацнеюць, пачынаецца дождж.

ЛІЯНА

Даўно ён сышоў? Няважна! Я даганю яго! Дзе мой непрамакальны плашч?

МАРГАРЫТА *(устрывожана)*

Ліяна, куды ты зазбіралася? Там же сучэльны гушчар, і гэта вельмі небяспечна!

ЛІЯНА

А яму бяспечна?

ПШШ *(загадным тонам)*

Ты нікуды не пойдзеш! *(Гучна.)* Замкнуць браму! Прынцэсу нікуды не выпускаць!

ЛІЯНА *(дзёрзка)*

Зноў? Тады я палячу на паветраным шары!

ЛІЯНА збягае з пакоя, бацькі спяшаюцца за ёй, але ЛІЯНА ўжо на двары. Яна забіраецца ў кош і рыхтуе паветраны шар да палёту.

МАРГАРЫТА

Спыніся! Сама сказала, што нельга ляцець у навальніцу!

ЛІЯНА

Вось і праверу! Раптам усё ж такі можна?

ПШШ

Трымайце яе!

ЛІЯНА

Бывайце, бацькі!

МАРГАРЫТА

Ліяна, калі ласка! Ты нас зусім не любіш?!

ЛІЯНА

Люблю! Але я мушу знайсці Аляксандра!

ПШШ *(у роспачы)*

Яна сячэ канаты! Ліяна, не...

Навальніца заглушае іхнія галасы.

СЦЭНА 7

КАРАЛЕЎСТВА ШЫПШЫНЫ

КРЭПАСЦЬ БАЗІЛЕ

ВЕЧАР

ЛЯ каміна сядзіць БАЗІЛЕ, побач з ім прадзе Рамона, у ейных нагах скруціўся ГЕКТАР. За вокнамі ўсё яшчэ чуваць навальніцу.

ПАВОДЛЕ агульнага ўражання рыцар, фея і цмок ужо не ўпершыню так бавяць вечар. Кожны быццам бы на звыклым месцы і занятыя звыклай справай, хаця ясна, што ў апошні раз яны збіраліся разам не менш як сто гадоў таму. Адначасова ўзнікае адчуванне перапыненых збораў.

РАМОНА *(занепакоена)*

Бязладдзе! Ніяк гэтая навальніца не скончыцца. Мы не паспеем павіншаваць маляня Ліяну з днём народзінаў!

ГЕКТАР *(праз пачуццё супярэчнасці)*

Яна ўжо даўно не маляня!

РАМОНА

Для мяне яна заўжды будзе маляня.

ГЕКТАР *(жэласна)*

А я?

РАМОНА

А ты дарослы, сур'ёзны і ва ўсіх дачыненнях адказны цмок. Мая правая рука і найлепшы дарадца!

ГЕКТАР *(суцешаны)*

Тады начаруй добрае надвор'е! Як інакш ляцець?

РАМОНА

Фея не мае права ўмешвацца ў справы надвор'я. Але толькі адкуль навальніца? Мусіла ж свяціць сонца! Бо сёння асаблівы дзень.

БАЗІЛЕ *(у філасофскім гуморы)*

Мілая Рамона, хіба табе не вядома, што асаблівы дзень можа надарыцца і ў навальніцу? І наадварот — навальніца можа надарыцца нават у асаблівы дзень. Але ніякая бура не перашкодзіць назваць гэты дзень асаблівым, калі ты ў кампаніі сяброў.

Чуваць грукат у дзверы. ГЕКТАР насцярожана ўздымае галаву, прыслухоўваючыся да гукаў надворку.

ГЕКТАР

Хіба мы яшчэ кагосьці чакаем?

БАЗІЛЕ

Усе, каму было наканавана сёння з'явіцца ў маёй крэпасці, ужо тут.

РАМОНА *(непамысна)*

Зноў усё забыталася!

ГЕКТАР *(пераборліва)*

Можа, гэта Ліяна? Сама прыляцела за падарункамі? Спадзяюся, яна прыхапіла з сабой святочны пірог!

ГЕКТАР накіроўваецца да дзвярэй. Ён поркаецца з засаўкай, а потым кагосьці прапускае ў крэпасць.

ГЕКТАР *(у запале)*

Гэта ты? Вось Рамона з Базіле здзівяцца! Ты ўяўляеш, я ж думаў, яны зноўку пасварацца. Спяшаўся з усяе сілы суцяшаць Рамону. А аказваецца, усё зусім наадварот!

ГЕКТАР прыводзіць ушчэнт прамоклага АЛЯКСАНДРА, РАМОНА падхопліваецца, успыхваюць бліскавіцы.

РАМОНА *(з трывогай)*

Ты чаму тут, хлапчына?!

АЛЯКСАНДР *(прыгнечаны)*

Даруйце. Здаецца, я ўсіх падвёў...

РАМОНА

Што з Ліянай? Ты не пабудзіў яе?

АЛЯКСАНДР

Не-не, Ліяна жывая. І ўсе астатнія ў каралеўстве таксама. Там іншае... А дзе Макс і Віялета?

РАМОНА *(наспех)*

З імі ўсё ў парадку, я перанесла іх у ваш замак. А ты мусіш быць з Ліянай! Трэ неадкладна вярнуць цябе да яе. Гектар, хутчэй, падай маю кудзелю!

ГЕКТАР паслухмяна ківае і падскоквае, каб дапамагчы РАМОНЕ. АЛЯКСАНДР спыняе іх.

АЛЯКСАНДР

Не трэ больш ніякай кудзелі. Мне няма шляху назад, бо я...

РАМОНА *(сярдзіта)*

Гэта абы-што! Заўжды ёсць шлях назад. Зараз! Я што-небудзь прыдумаю.

БАЗІЛЕ *(умешваецца)*

Мілая Рамона! Дай яму сказаць. Што здарылася, высакародны падарожнік?

АЛЯКСАНДР

Я нават не ведаю, як гэта патлумачыць.

РАМОНА

Што тут тлумачыць? Усё ясна: атрымалася непаразуменне! Мы гэта выправім.

БАЗІЛЕ

Каб штосьці выправіць, мы найперш мусім яго выслухаць.

АЛЯКСАНДР

Не трэба нічога выпраўляць, праўда. Я сам ва ўсім вінаваты.

ГЕКТАР *(у захваленні ад уласнай празорлівасці)*

Я зразумеў! Ён асароміўся!

*АЛЯКСАНДР закрывае галаву рукамі. ГЕКТАР паднырвае яму пад
локаць.*

ГЕКТАР

Ты чаго? Ведаеш, колькі разоў мне давялося асароміцца? Пару разоў нават пантофляй патрапляла.

АЛЯКСАНДР

Усё значна горш.

ГЕКТАР *(збянтэжаны)*

Што можа быць горш за пантофлю?!

АЛЯКСАНДР

Я зайшоў у пакой. Ліяна прачнулася. Сама прачнулася, разумеш? Мы пагаварылі. Усё ішло нават няблага, толькі яна... Яна ж, і праўда, найцудоўнейшая за ўсіх на свеце! Я быў не гатовы. Яна прынцэса-вынаходніца, а я самы звычайны...

РАМОНА *(сярдуче)*

Ёлупень!

БАЗІЛЕ *(усхваляваны)*

Мілая Рамона!

РАМОНА

А хто, калі не ёлупень? Ён прыйшоў, прынцэса прачнулася. Што яшчэ трэба? Гэта ж было тваё пакліканне!

АЛЯКСАНДР

Але я нават нічога не зрабіў!

РАМОНА

Што значыць — нічога? Ты ўвогуле разумеш, які шлях ты адолеў, каб прыйсці да яе? Колькі табе выпала выпрабаванняў? І ў кожным ты праявіў розум, смеласць і добрае сэрца. Ты выратаваў прынцэсу, таму што ты варты!

АЛЯКСАНДР *(пакрыўджана)*

Яе бацькі так не лічаць.

РАМОНА

Гэта яшчэ чаму?

АЛЯКСАНДР не ўпэўнены, ці можа ён падзяліцца сваёй крыўдай, але трымаць яе ў сабе таксама не можа.

АЛЯКСАНДР

Яны вырашылі, што я зрабіў ім паслугу, і намагаліся ўручыць нейкі куфэрак.

Мяркуючы па ўсім, РАМОНЕ, як нікому іншаму, вядома, пра які куфэрак ідзе гаворка.

РАМОНА

Цяпер ясна. Ты перасек Непераадольную раку, прайшоў Зачараваны лес, перамог майго цмока, а выпрабавання бацькамі не вытрымаў!

ГЕКТАР *(чмыхае)*

Гэта ён яшчэ з ейнымі сяброўкамі не знаёмы!

БАЗІЛЕ *(асуджана)*

Падобна, што шляху назад, і праўда, няма. Зняважаны гонар!

РАМОНА *(унарта)*

Я не разумею. Ён годны нашчадак Каралеўства Лубіну. Так, не прынц. Але каб зрабіцца годным, прынцам быць зусім неабавязкова! Дзе я прамахнулася?

БАЗІЛЕ

Наважуся сказаць, што гэта здарылася сто чатыры гады і адзін дзень таму. Раскажы яму, ён мае права ведаць.

РАМОНА зноў сядзе за кудзелю. Яна марудзіць, падбіраючы словы, але потым рашуча глядзіць на АЛЯКСАНДРА. У каміне пачынаюць таньчыць агністыя фігуркі, навальніца працягваецца.

РАМОНА

Можа, і праўда, прыйшоў час усё расказаць? Сто чатыры гады і адзін дзень таму быў мой дзень народзінаў. Менавіта тады пачалася гэтая гісторыя. Колькі гасцей з'ехалася на свята! А я так гэтага не люблю! Бо ў мяне былі зусім іншыя планы.

ГЕКТАР *(з жалем)*

Мы збіраліся тады выправіцца ў падарожжа.

ГЕКТАР працягвае лапу да каміна, агністыя фігуркі бліскаюць і пераскокваюць да яго.

РАМОНА

Мой брат Піліп настаяў, каб я затрымалася. Бо ён хацеў зрабіць важную абвестку, якая тычылася будучыні Ліяны, хаця мы ўжо адсвяткавалі ейны дзень народзінаў. Але я — як цётка і фея — мусіла яшчэ раз адарыць маляня бласлававаннямі.

ГЕКТАР *асцярожна дзьме на фігуркі, і ў крэпасці ўзнікае дзівосны светлавы купал. Пад ім разгортваюцца падзеі, пра якія распавядае РАМОНА.*

БАЗІЛЕ *(тужліва)*

Кпіны лёсу!

РАМОНА

За гэта брат немаведама навошта падрыхтаваў мне цалкам дуркаваты падарунак. Залаты куфэрак, а ў куфэрку ножык, відэлец і лыжка з каштоўнымі камянямі. Як толькі такое ў галаву магло прыйсці?! Можна ж было прыдумаць што-небудзь карыснае!

ГЕКТАР

Дагэтуль пыліцца ў Ліяны! Яна думала пераплавіць яго для сваіх вынаходстваў.

РАМОНА

Столькі нагодаў для раздражнення! Але абурае іншае. Без майго ведама брат запрасіў на свята каралеўскую пару, валадароў Лубіну. З імі прыехаў і малалетні прынц, твой прапрадзед Максіміліян. Адчайна брыдкае дзіця!

ГЕКТАР *(з'едліва)*

Будучы кароль-смярдзючка!

З вогненных іскраў з'яўляецца фігурка малалетняга прынца, пра якога распавядае фея. Ён выглядае надзвычай брыдкім дзіцем, што заўважна засмучае АЛЯКСАНДРА.

РАМОНА

Аказалася, што брат дамовіўся пра заручыны паміж Ліянай і Максіміліянам. Ёй ужо споўнілася дванаццаць, яму ўсё яшчэ было адзінаццаць. Вяселле мусіла адбыцца гадоў праз сем. Але гэты Максіміліян раптам учыніў дэбош!

АЛЯКСАНДР

Не хацеў жаніцца з Ліянай?

АЛЯКСАНДР уважліва сочыць за дзеяй. Ён спрабуе дакрануцца да агністых фігурак, але яны кожны раз ухіляюцца ад яго, бо гэта мінулае, над якім юнак не мае ўлады.

РАМОНА

Ён патрабаваў, каб яму, як самаму малодшаму на свяце, адалі мой падарунак. Мне, канешне, было не шкада, але гэта было б зусім не педагогічна! А брат не хацеў псаваць адносіны з яго бацькамі, таму Максіміліян усё-такі атрымаў куфэрак.

БАЗІЛЕ

Агрэхі выхавання!

РАМОНА *(наноў перажывае)*

Я парадкам раззлавалася! А Максіміліян схапіў куфэрак і пабег на двор. Але я вырашыла за ім прасачыць. І што я бачу? Ён ловіць матылёў і залатым ножыкам з каштоўнымі камянямі адразае ім крылы!

БАЗІЛЕ

Агрэхі юнацтва!

РАМОНА

Я спытала яго, што ён робіць? Бо матылі — гэта душы закаханых, якія так і не знайшлі сваё шчасце. А ён заяўляе мне, што насамрэч гэта душы вядзьмарак! Таму трэба адразаць ім крылы, каб абараніць абодва нашы каралеўствы.

АЛЯКСАНДР *(па-сапраўднаму засмучаны)*

Здаецца, часам лепш нічога не ведаць пра сваіх прапрапродкаў.

РАМОНА

Я адабрала ў яго куфэрак і пайшла да брата. Бо я не магла дапусціць, каб Ліяна выйшла замуж за твайго прапрадзёда! Такая бессэнсоўная бязлітаснасць! Хто будзе адразаць матылям крылы?

ГЕКТАР

Але Піліп такі ўжо зацяты!

РАМОНА

Некалі наш бацька забараніў мне выйсці замуж пакахаўшы, і я зрабілася феяй. Але я думала, што брат дазволіць Ліяне абіраць самой. А ён адказаў: «Я даў каралеўскае слова, Ліяна выйдзе замуж за нашчадка Каралеўства Лубіну, і слова маё непарушнае!»

Фігурка караля сярдзіта тупае нагамі. Здаецца, што ў гэты момант калоціцца і ўся крэпасць.

БАЗІЛЕ

Кароль Піліп Непакісны!

РАМОНА *(са скрухай)*

Я не памятала сябе ад гневу. І сказала яму, што маё слова феі таксама непарушнае. А потым дадала яшчэ нешта. Калі Ліяне споўніцца шаснаццаць, яна ўколе палец верацяном і засне на сто гадоў, пакуль не прыйдзе годны нашчадак з роду Лубіну!

АЛЯКСАНДР

Але чаму менавіта верацяно?

РАМОНА *(вагаецца, сказаць ці не)*

Толькі з дапамогай майго верацяна чалавек можа змяніць свой лёс. Але я мусіла захоўваць гэта як таямніцу. Таму я не стала спыняць брата, калі ён загадаў знішчыць усе прасніцы і верацёны ў каралеўстве. Сваё я аддала разам з імі.

АЛЯКСАНДР

То каб Ліяна ўкалолася іншым верацяном, нічога б не адбылося?

РАМОНА

Яна пра гэта не ведала. Мы сказалі ёй, што ні пры якіх умовах пра верацёны ёй нельга цяпер нават думаць. Інакш каралеўства апынецца ў небяспецы. А ў мяне без верацяна ўсё літаральна валілася з рук!

АЛЯКСАНДР

Таму Ліяна вырашыла вынайсці верацяно наноў?

РАМОНА

Найгоршы дзень у маім жыцці! Каб я не паспрабавала тады забраць яго ў Ліяны, каб я не паспела да яго дакрануцца, яно так бы і засталася самым звычайным верацяном. Але я так спужалася, што яна ўколецца...

Палымяныя фігуркі адлюстроўваюць тую самую сцэну са сну АЛЯКСАНДРА, калі ЛІЯНА ўкалола палец верацяном, якое яна зрабіла для РАМОНЫ.

АЛЯКСАНДР

Значыцца, гэта было непазбежна?

РАМОНА

Так. Але за сто гадоў я нешта зразумела. Так лёс Ліяны цалкам аказаўся ў ейных руках. І тое, што яна вынайшла верацяно, падаравала надзею, што некалі годны нашчадак з роду Лубіну ўсё ж такі прыйдзе і пабудзіць яе... Ды што ты раскіс, хлапчына?

Палымяныя фігуркі з успамінаў РАМОНЫ знікаюць, у паветры толькі дагараюць іскаркі, якія акрэсліваюць іхнія абрысы.

АЛЯКСАНДР *(уздыхае)*

Наўрад ці я годны.

ГЕКТАР *(з разуменнем)*

Таксама ў дзяцінстве адразуў матылям крылы?

АЛЯКСАНДР

Каб я ведаў, што матылі — гэта душы закаханых! Іншыя дзеці сказалі, што гэта душы вядзьмарак. А я паверыў.

Паўза.

РАМОНА

І колькі іх было?

АЛЯКСАНДР *(вінавата)*

Адна. Дакладней я паспеў надрэзаць толькі адно крыло, але яна ўсё роўна больш не здолела лятаць. Я забраў яе ў каралеўскую аранжарэю, думаў, што паклапачуся пра яе і ўсё выпраўлю. А калі прыйшла восень, яна нечага выбралася за шыбу і змерзла.

РАМОНА

Але ты ж зразумеў, што зрабіў кепска?

АЛЯКСАНДР

Так, і мне дагэтуль сорамна.

РАМОНА

Гэта не можа быць прычынай нічога не рабіць! Часам матыль — гэта ўсяго толькі матыль.

АЛЯКСАНДР

Але што я магу цяпер зрабіць?

РАМОНА *(як заўжды, безапеляцыйна)*

У дадзенай сітуацыі адказ на гэтае пытанне здолееш знайсці толькі ты сам. А мне час збіраць рэчы. Гектар, хадзем! Пашукаем плед для нашага добрага рыцара.

ГЕКТАР збягае, а РАМОНА пакідае сваю прасніцу, але толькі робіць выгляд, што сыходзіць. Фея хаваецца, каб яе не было бачна.

АЛЯКСАНДР думае, што з ім побач застаўся толькі БАЗІЛЕ.

АЛЯКСАНДР

Вы кудысьці збіраецеся?

БАЗІЛЕ

Мілая Рамона хоча, каб мы ўсё ж такі выправіліся ў тое самае падарожжа, якое давялося адкласці сто чатыры гады і адзін дзень таму. Мы думалі па дарозе павіншаваць Ліяну з днём народзінаў, але гэтая навальніца парушыла ўсе нашыя планы.

АЛЯКСАНДР глядзіць на верацяно. Грымоты зноўку ўзмацняюцца.

АЛЯКСАНДР

Дык, значыцца, вы з Рамонай — даўнія сябры?

БАЗІЛЕ *(іранічна)*

Даўнія сябры? Можна і так сказаць. Хаця часам нашае сяброўства нясцерпнае.

АЛЯКСАНДР

Мусіць гэта, і праўда, нясцерпна цяжка — не размаўляць з сябрам цэлых сто гадоў.

БАЗІЛЕ *(палка)*

Яшчэ цяжэй ажно сто гадоў не чуць голас каханай сяброўкі. Асабліва калі яна цябе дражніць і спрачаецца, а галоўнае — жартуе, нястрымна жартуе над усялякай драбніцай, якой ты раней нават не надаваў значэння. Мілая Рамона, як жа я сумаваў!

АЛЯКСАНДР узнімаецца на ногі і сочыць за тварам БАЗІЛЕ. Той нічога не бачыць.

АЛЯКСАНДР

Дык гэта за вас яна хацела выйсці замуж пакахаўшы?

БАЗІЛЕ (*шкадуе*)

Колькі разоў мы адмянялі вяселле, адкладалі нашае падарожжа. Калі Ліяна заснула, я зноў прапанаваў Рамоне з'ехаць. Бо заставалася толькі чакаць. Век феі доўгі, а я самы звычайны чалавек. Я баяўся, што не здолею пражыць гэтак доўга.

АЛЯКСАНДР

А што ж Рамона?

БАЗІЛЕ

Не вымавіла ні слова і замкнула браму. А калі я вярнуўся ў крэпасць, на парозе ляжаў ліст. Ад яе. Рамона пісала, што мой доўг — дачакацца, калі маё каханне да яе сапраўды такое моцнае, як я запэўніваў. Так я стаўся захавальнікам Зачараванага лесу.

РАМОНА сочыць, як АЛЯКСАНДР бярэ ў рукі верацяно і разглядае яго.

АЛЯКСАНДР

Але ж вы жаніліся, і ў вас нарадзілася Віялета.

БАЗІЛЕ

Ах, гэта? Я заўжды быў верны Рамоне, а Віялету знайшоў у лесе, калі яна была яшчэ дзіцём. Ейных бацькоў забілі людажэры, і я ўзяў сіротку да сябе. Я быў стары, але паспеў навучыць яе, перадаць рыцарскі тытул. Мне пашанцавала з дачкой. І я шчаслівы, што цяпер яна пачне жыць сваім жыццём.

АЛЯКСАНДР

Тады самы час выправіцца ў падарожжа разам з Рамонай.

БАЗІЛЕ

Каб жа так! Паглядзі на мяне. Каго ты бачыш, высакародны падарожнік?

АЛЯКСАНДР (*шчыра*)

Слаўнага рыцара з палкім сэрцам!

БАЗІЛЕ (*з удзячнасцю*)

Ты бачыш лядашчага старога. Але ты занадта добры, каб сказаць яму пра гэта. Я дачакаўся цябе і Рамону. Выратаваныя і Ліяна, і Віялета. Мой доўг выкананы. Але тое, што так і не адбылося, мусіць застацца толькі чароўным сном.

*Юнак разважае над словамі БАЗІЛЕ, яму шкада рыцара, ён апанаваны ўласнымі думкамі, вырашэнне даецца яму з цяжкім сэрцам.
АЛЯКСАНДР адкладае верацяно. Навальніца нарэшыце сціхае.*

АЛЯКСАНДР

Вы ёй скажаце?

БАЗІЛЕ

Рамона і сама ўсё ведае. Проста ёй патрэбны час, каб адпусціць мяне.

З пледам прыбывае ГЕКТАР. Цмок, здаецца, нешта прыдумаў, і яму карціць падзяліцца сваёй геніяльнай думкай з АЛЯКСАНДРАМ.

ГЕКТАР

Вунь ён! Знайшоў! Аляксандр, а мабыць, ты таксама хочаш выправіцца з намі ў падарожжа? Будзеш чытаць мне казкі. Мая кніга дагэтуль у цябе?

АЛЯКСАНДР

Даруй, Гектар. Я аддаў яе бацькам Ліяны. Думаў, ты вернешся ў замак і якраз знойдзеш сваю кнігу.

ГЕКТАР *(не журыцца)*

А ведаеш, колькі можна чытаць адны і тыя ж казкі?! Можа, ты прыдумаеш для мяне парачку новых?

АЛЯКСАНДР

А гэта ідэя! Але спачатку я мушу скончыць тую, якую пісаў дагэтуль.

ГЕКТАР *(жвава)*

А там будзе пра тэлескоп?

АЛЯКСАНДР

І нават больш! Там будзе пра цмока, які змайстраваў тэлескоп!

ГЕКТАР

Як жа мне хочацца змайстраваць тэлескоп! Давай ты навучыш мяне, калі дапішаш сваю казку?

Зноўку з 'яўляецца РАМОНА.

РАМОНА *(з дакорам)*

Пражэкцёр! Калі толькі паспеў раздурыцца? *(Звяртаючыся да Аляксандра.)* Хлапчына, нават не думай рабіць па-ягонаму! Мы не здолеем узяць у падарожжа тэлескоп. А вось цябе, зразумела, здолеем.

АЛЯКСАНДР

Дзякуй, добрая фея! Але ж ці магу я падумаць?

РАМОНА

Мы выпраўляемся раніцай. У цябе яшчэ ёсць час, каб вырашыць.

ГЕКТАР *(хітра)*

Давай у заклад, што я пераканаю цябе ляцець разам з намі? Але давай, калі ты ўсё ж такі не захочаш, то накідаеш мне самы прасты чарцёж? Толькі каб Рамона не ўбачыла!

ГЕКТАР цягне АЛЯКСАНДРА за сабой. Ён нешта захоплена расказвае юнаку, яны сыходзяць. РАМОНА падыходзіць да БАЗІЛЕ. Ён абдымае яе, фея пшычотна схіляецца над рыцарам.

РАМОНА

Значыцца, мой добры рыцар Базіле збіраецца пакінуць мяне адну?

БАЗІЛЕ *(нерарывіста)*

Мілая Рамона! Каб жа я толькі мог вярнуць гэтыя сто гадоў, каб наноў пражыць з табой гэтае жыццё і кожны дзень чуць твой чароўны голас! . .

РАМОНА

А сузіраць маё чароўнае аблічча ты не хацеў бы?

БАЗІЛЕ

Як шкада, што нельга павярнуць час назад...

БАЗІЛЕ ўнутрана гатовы да развітання з РАМОНАЙ, якое ім абодвум наўрад ці ўдасца перажыць.

РАМОНА

Ты маеш рацыю, добры рыцар. Час нельга ні вярнуць, ні павярнуць назад. Але нешта зрабіць усё ж такі можна. Заплюшчы вочы.

БАЗІЛЕ

Я ж і так нічога не бачу.

РАМОНА *(патрабавальна)*

Я кажу, заплюшчы вочы.

БАЗІЛЕ заплюшчвае вочы, і РАМОНА цалуе яго на векі.

БАЗІЛЕ

Бадай што, гэтага дастаткова, каб зноў адчуць сябе шчаслівым.

РАМОНА

Ты мяне недаацэньваеш. Паглядзі на мяне.

БАЗІЛЕ расплюшчвае вочы і чароўным чынам робіцца на сто гадоў маладзейшым. Ён ускочвае і падхоплівае фею на рукі. Рыцар зноўку поўны сіл.

БАЗІЛЕ

Мілая Рамона! Няўжо зноў твая кудзеля?

РАМОНА *(шчаслівая)*

Не. Адно маё каханне. І крыху спрадвечнай магіі.

БАЗІЛЕ цалуе РАМОНУ.

РАМОНА

Што ж цяпер мне скажа мой добры рыцар?

БАЗІЛЕ

Што ты найсамейшая з добрых выдуманых, якіх я калі-небудзь ведаў. Але як мы дапаможам юным Ліяне і Аляксандру?

РАМОНА *(задуманна)*

На жаль, мы нічога не здолеем зрабіць. Бо гэта іхняя казка. Усё залежыць толькі ад іх саміх.

РАМОНА *хавае прасніцу і кудзелю, а потым сыходзіць разам з*
БАЗІЛЕ.

СЦЭНА 8

КАРАЛЕЎСТВА ЛУБІНУ

КАБІНЕТ АЛЯКСАНДРА

РАНІЦА

МАКСІМІЛІЯН *намагаецца адрамантаваць машыны, але нічога не атрымліваецца. Каля акна з кійком сядзіць ВІЯЛІТА. Зараз яна выглядае значна лепей, чым у мінулы раз.*

Тым не менш панна-рыцарка адчувае яўнае напружанне, якое выклікана не ейным пачуваннем, а душэўным станам МАКСІМІЛІЯНА. ВІЯЛІТА занепакоена назірае, як у яго валяцца з рук інструменты. МАКСІМІЛІЯН паглядвае ў бок акна.

МАКСІМІЛІЯН

Ну што? Па-ранейшаму нікога?

ВІЯЛІТА *(роўным тонам)*

Ты пытаўся менш за хвіліну таму, гожа прынц.

МАКСІМІЛІЯН

Менш за хвіліну? Ды прайшоў цэлы век!

ВІЯЛІТА

Дай яму час.

МАКСІМІЛІЯН *(сапучы)*

Не магу! Я хвалююся за Аляксандра! Ужо прайшлі суткі, а мы дагэтуль не атрымалі ніякіх звестак.

ВІЯЛІТА

Я веру, што ён справіўся.

МАКСІМІЛІЯН

Ды ніхто ў гэтым не сумняецца! Але я перажываю. Мала што за людзі ў гэтым Каралеўстве Шыпшыны! Пакінуў яго зусім аднаго. Неяк мне неспакойна. Цяпер жа і Рамону не паклічаш па дапамогу.

Паўза.

ВІЯЛІТА *(ціха)*

Ты шкадуеш, што не пайшоў з ім?

МАКСІМІЛІЯН *(усхваляваны)*

Віялета! Мая гожа Віялета! Ды як ты да такога дадумалася?

МАКСІМІЛІЯН *падыходзіць да ВІЯЛІТЫ, каб абняць.*

МАКСІМЛІЯН

Ды каб мне давлялося яшчэ хоць тысячу разоў абраць, выратаваць цябе альбо ісці далей, заўжды, не задумваючыся ні на імгненне, я буду абіраць цябе! Няўжо ты сумняешся, панна-рыцарка?

ВІЯЛІТА *(з сумам)*

Але я бачу, як ты маркоцішся.

МАКСІМЛІЯН *(унікае)*

Я ўсяго толькі хачу атрымаць нарэшце хаця б нейкія звесткі!

*Кабінет запаўняе велізарны цень. МАКСІМЛІЯН і ВІЯЛІТА
вызіраюць у акно.*

МАКСІМЛІЯН

Што? Зноў навальніца?

ВІЯЛІТА

Падобна да нейкага лятальнага апарата.

МАКСІМЛІЯН *(з захапленнем)*

Ды гэта ж паветраны шар! Што? Ты паглядзі, швартуецца наўпрост да гэтай вежы! Вось гэта рызыконт! Але хто ім кіруе? І чаму без майго дазвалення?

ВІЯЛІТА

Мабыць, гэта Аляксандр?

МАКСІМЛІЯН

Як я сам не здагадаўся? Ён пазычыў шар у прынцэсы-вынаходніцы і прыляцеў дамоў! Аляксандр, я іду! Гожая Віялета, давай я дапамагу табе.

МАКСІМЛІЯН хоча ўзняць ВІЯЛІТУ, але яна мякка супраціўляецца.

ВІЯЛІТА

Гэта будзе няёмка. Ідзі без мяне, Макс. Я пачакаю вас тут.

МАКСІМЛІЯН *(бядзёра)*

Ты маеш рацыю, панна-рыцарка! Я сустрэну яго і прывяду сюды! Шкада, што мы не паспелі з машынамі да яго вяртання, але цяпер ён усё адрамантуе сам!

*МАКСІМЛІЯН сутыкаецца ў дзвярах з ЛІЯНАЙ. Ён збянтэжана і
нават няўхвальна пазірае на прынцэсу.*

МАКСІМЛІЯН

Дзеўчына, дазвольце, а вы хто?

ЛІЯНА ставіцца прыязна, аднак не страчвае годнасці.

ЛІЯНА

Я — прынцэса Ліяна з Каралеўства Шыпшыны. З кім маю гонар размаўляць?

МАКСІМЛІЯН *(гатовы выбухнуць)*

Што значыць — з кім? Я прынц Максіміліян, будучы валадар Каралеўства Лубіну! А гэта мая нявеста — панна-рыцарка Віялета! Калі вы тая, кім сябе называеце, то дзе ў такім выпадку мой пляменнік?

ЛІЯНА (*прыціхае пад ціскам Максіміліяна*)

На жаль, я не ведаю. Але я шукаю Аляксандра. Вы не падкажаце, як яго знайсці? Ён жа жыве ў гэтым замку?

Паўза.

МАКСІМІЛІЯН

Гэта нейкае непаразуменне!

ЛІЯНА

Хіба гэта не каралеўскі замак? На жаль, у мяне не было мапы, ды і навальніца ўнесла ў мой маршрут карэктывы. Прабачце, калі памылілася! Але пачакайце...

ЛІЯНА аглядае кабінет.

ЛІЯНА

Хіба гэта не кабінет Аляксандра? Ну канешне! Вось яго машыны, а гэта... Не можа быць! Вастракрылы кіпцюрасты серпахвосты залатагрывы агнядышны люты цмок?

ЛІЯНА хоча ўзяць ляльку цмока, але МАКСІМІЛІЯН спыняе яе.

МАКСІМІЛІЯН (*уладна*)

Прызнавайцеся! Адкуль вы ведаеце, што тут жыве мой пляменнік?

ЛІЯНА (*натхнёна*)

Я ўжо бачыла ўсё гэта ўва сне. Так і знайшла гэтае месца. Пакуль спала, ніяк не разумела, як мне сюды патрапіць. А зараз быццам бы ведала, куды я лячу. Але мне было невядома, што цяпер гэта пакой вашага пляменніка! Я думала, тут жыве Аляксандр.

МАКСІМІЛІЯН

Аляксандр і ёсць мой пляменнік! Няўжо ён вам пра гэта не сказаў?

ЛІЯНА (*радасна*)

Дык вы ягоны дзядзька?

МАКСІМІЛІЯН (*у абсалютнейшай роспачы*)

Дзядзька! Ды я яму ўсё сваё свядомае жыццё замест бацькі! І замест маці, дарэчы, таксама! Аляксандр выгадаваўся ў мяне на руках! Выгадаваўся годным чалавекам! Ды што ў вас там увогуле здарылася?

ЛІЯНА (*прысаромлена*)

Усё так складана! Ён сышоў, а я не паспела здагнаць...

МАКСІМІЛІЯН

Сышоў? Куды?

ЛІЯНА

Я думала, ён вярнуўся дамоў.

МАКСІМІЛІЯН *(асуджальна)*

Дык, значыць, ён вам нічога не сказаў? Што вы яму зрабілі?

ЛІЯНА *(цалкам забыталася)*

Ён павінен быў нешта сказаць?

МАКСІМІЛІЯН *(ультыматыўна)*

Мой пляменнік нікому і нічога не павінен!

ВІЯЛІТА *(з заклікам)*

Макс! Як жа няёмка!

ВІЯЛІТА *абаніраецца на кіёк і накіроўваецца да МАКСІМІЛІЯНА.*

МАКСІМІЛІЯН *(задыхаецца ад абурэння)*

Вы... Вы... Вы не ўяўляеце, які ён!

ЛІЯНА *(у роспачы)*

Што вы, я добра яго ведаю!

МАКСІМІЛІЯН

Нічога вы не ведаеце! Ён жа казкі піша, імпрэзы для дзяцей робіць! Ён тут мае цэлы тэатр! А машыны? Паглядзіце на яго машыны! Так! Зараз яны не працуюць! Але ён жа ўсё так тонка адчувае! А вы гэтага не зразумелі? Вось дык прынцэса!

ЛІЯНА *(разгублена)*

Але я...

ВІЯЛІТА *(бярэ Максіміліяна за руку)*

Макс, прашу цябе!

МАКСІМІЛІЯН *(без ваганняў)*

Канешне, панна-рыцарка! Я зараз жа аддам загад: мы выпраўляемся ў паход! Усё дбайна сплануем і рушым на пошукі Аляксандра! Клянуся! Мы знойдзем цябе, малы! І больш нікуды не адпусцім! Мела рацыю твая бабуля Агата...

МАКСІМІЛІЯН *усаджвае ВІЯЛІТУ на ранейшае месца і збягае.*

ВІЯЛІТА *(разгублена)*

Дарагая прынцэса, прабачце майму жаніху! Прынц Макс вельмі хвалюецца за Аляксандра і сам не ведае, што гаворыць.

ЛІЯНА *(прыгнечана)*

Ён цалкам мае рацыю! Гэта мая віна. Але чаму Аляксандр не вярнуўся?

ВІЯЛІТА

У Аляксандра былі няпростыя стасункі з бабуляй. Наколькі я зразумела, на яго наведзены праклён. Аляксандру нельга было пакідаць Каралеўства Лубіну, і цяпер ён не можа знайсці дарогу назад.

ЛІЯНА

Ён ведаў пра гэта і ўсё роўна пайшоў за мной?! Як зняць гэты праклён?

ВІЯЛІТА

Ніхто не ведае. Фея Рамона прапаноўвала сваю дапамогу, аднак Аляксандр ахвяраваў гэтай магчымасцю, калі я была параненая. Ён надзвычайна высакародны чалавек.

ЛІЯНА *(самааддана)*

Ці магу я далучыцца да пошукаў? Бо ў мяне ёсць паветраны шар, мы зможам перамяшчацца значна хутчэй, кабіна змяшчальная, а ход вельмі плаўны. Я нават у навальніцу справілася з кіраваннем!

ВІЯЛІТА *(разважліва)*

Будзе лепей, калі вы папярэдзіце Каралеўства Шыпшыны пра тое, што прынц Макс плануе паход, бо яму спатрэбіцца дапамога. Раней чым заўтра ён дакладна не збярэцца. Вы якраз паспееце.

ЛІЯНА *(рашуча)*

Злятаю да бацькоў і адразу назад!

ВІЯЛІТА

Толькі ў мяне будзе да вас просьба, дарагая прынцэса. Не маглі б вы па дарозе адведаць майго бацьку? Ён не хацеў нікога турбаваць і адмовіўся ехаць разам з намі. Вы яго добра ведаеце, ён жыве ў крэпасці, гэта — рыцар Базіле.

ЛІЯНА *(прасветла)*

Базіле? Дык ён жывы? Я буду вельмі рада пабачыцца з ім!

ВІЯЛІТА

Дзякую вам. Але што ж я сяджу? Вось жа няёмка! Мусіць, вы галодная? Зараз! Я збяру вам што-небудзь у дарогу. Не дапамагайце, я сама!

ВІЯЛІТА сыходзіць, ЛІЯНА бярэ ў рукі цмока. У лялькі пашкоджанае крыло, запусціць яго ніяк не атрымліваецца. Прынцэса адначасова разгубленая і поўная рашучасці.

ЛІЯНА

Як ты даведаўся пра цмока? Хіба не дзіўна? Даю слова, Аляксандр! Я зраблю ўсё, каб знайсці цябе!

ЛІЯНА аглядае машыны, а потым запуская іх, і цмок пачынае лятаць.

СЦЭНА 9

КАРАЛЕЎСТВА ШЫПШЫНЫ

КРЭПАСЦЬ БАЗІЛЕ

ДЗЕНЬ

Ля каміна чытае ГЕКТАР. Больш нікога няма. Чуваць грукат у дзверы, потым яны расчыняюцца, і з'яўляецца ЛІЯНА.

Пабачыўшы прынцэсу, ГЕКТАР з галавой накрываецца пледам і робіць выгляд, што яго таксама няма. ЛІЯНА не паспявае заўважыць цмока і працягвае аглядацца ў крэпасці. Яна заўважае нататнік, які ГЕКТАР пакінуў побач з сабой, і падыходзіць бліжэй.

ЛІЯНА

Базіле? Ты тут? Адгукніся! Гэта я, Ліяна! Ды куды ж ён падзеўся...

ГЕКТАР *адкідае плед.*

ГЕКТАР *(фанабэрыста)*

Ты спазнілася. Усе з'ехалі.

ЛІЯНА *(радасна)*

Пуф?

ЛІЯНА *смяецца і кідаецца да ГЕКТАРА з абдымкамі.*

ГЕКТАР

Ніколі не разумеў, чаму ты завеш мяне гэтым дуркаватым імем.

ЛІЯНА

Ты хіба забыўся? Хаця, канешне, для цябе гэта так даўно было. Рамона пакінула нас сачыць за кухняй, я намагалася тады вынайсці новы спосаб раскатвання цеста, памятаеш? А ты чхнуў і ўсё падпаліў! Як жа яна тады на нас лаялася!

ГЕКТАР *(з крыўдай)*

Нас? Мне тады перапала значна больш. Яна пасадзіла мяне на два тыдні ў сутарэнне! А я, між іншым, баюся цемры.

ЛІЯНА *(прымірэнча)*

Але ж я тады ўпотаікі прабралася да цябе, і мы зрабілі лаз у камору! Памятаеш, як мы цэлыя два тыдні аб'ядаліся пірагамі?

ГЕКТАР *(чмыхае)*

Цяжка забыцца! Калі Рамона гэта адшукала, яна раззлавалася яшчэ больш і пакінула мяне аднаго на ўсё лета!

ЛІЯНА

Няпраўда! Гэта я папрасіла яе пакінуць цябе са мной хаця б на лета.

ГЕКТАР

І навошта ты гэта зрабіла?

ЛІЯНА

Мне было жудасна самотна, тата не дазваляў выходзіць з замка, сабаку завесці таксама было нельга, бо ў мамы алергія. А на гадаванца Рамоны ніхто алергіі не мае! З табой было так весела! Памятаеш, як я вучыла цябе алфавіту і ты чытаў мне кнігу Базіле?

ГЕКТАР *(незалежна)*

Я сам чытаць навучыўся!

ЛІЯНА

А як я загадала табе загадкі і ты выдумляў свае адказы?

ГЕКТАР

Знайшла што ўзгадаць!

ЛІЯНА

А як мы будавалі паветраны шар?

ГЕКТАР

Пагадзіся, ты збіралася мяне эксплуатаваць!

ЛІЯНА

Ты сам прапанаваў падаваць гарачае паветра замест гарэлкі!

ГЕКТАР

Усё ты выдумляеш! Навошта я табе ўвогуле патрэбны?

ЛІЯНА

Гектар, ты ж мой лепшы сябар!

Паўза.

ГЕКТАР *(яўна задаволены)*

Такі ўжо і лепшы.

ЛІЯНА *(урачыста)*

Лепшы-найлепшы!

ГЕКТАР

Кінь.

ЛІЯНА

Кажу табе! Лепшы-найлепшы!

ГЕКТАР

Спадзяюся, ты не будзеш гэта паўтараць зноў?

ЛІЯНА *(нараспеў)*

Лепшы-найлепшы! Лепшы-найлепшы! Лепшы-найлепшы!

ЛІЯНА абдымае ГЕКТАРА за шыю. Цмок нізавошта не прызнаецца, што яму гэта вельмі падабаецца. Яго, канешне ж, выдае хвост, які віляе ад асалоды, але ГЕКТАР усё яшчэ намагаецца трымацца з ЛІЯНАЙ строга.

ГЕКТАР

Перастань мяне душыць! І ўвогуле — ціха!

ЛІЯНА

Гэта яшчэ чаму?

ГЕКТАР

Ты пабудзіш Аляксандра!

ЛІЯНА *(спахопліваецца)*

Што? Аляксандр тут?

ГЕКТАР

Ну так. Мы збіраліся выправіцца ў падарожжа. Рамона, Базіле, Аляксандр і я. Але потым мы з Аляксандрам параліся і вырашылі, што не будзем ім перашкаджаць. То яны паляцелі, а мы засталіся. Дарэчы, яны збіраліся заехаць спачатку да цябе, але потым перадумалі.

ЛІЯНА

Значыцца, у гэтым годзе застануся без падарункаў ад цёткі і хроснага. Але так нават лепей! Мне ўсё роўна пара сталець, то гэта пойдзе мне на карысць.

ГЕКТАР

Дый годзе, яны ж пакінулі іх тут. Рамона неяк здагадалася, што ты прыляціш. Зараз пакажу.

ГЕКТАР *дастае падарункі і падсоўвае да ЛІЯНЫ.*

ЛІЯНА

Давай паглядзім падарункі потым. Правядзеш мяне да яго?

ГЕКТАР *(катэгарычна)*

Ні ў якім разе! Аляксандр толькі прылёт.

ЛІЯНА *(кльіва)*

Дык значыцца, цяпер ты вартуеш ягоны сон?

ГЕКТАР *(з прэтэнзіяй)*

Ён абяцаў змайстраваць для мяне тэлескоп! Ты вось ніколі не абяцала, што змайструеш для мяне тэлескоп. Я нават уяўлення не меў, што гэта такое. А між іншым Кодэкс Атлантыкус апісвае вельмі просты чарцёж! Мне Аляксандр сказаў.

ЛІЯНА

Ты ж ведаеш, я не надта абазнаная ў опыцы. Але дзеля цябе я гатовая пашырыць свае веды ў гэтай галіне! Паказвай свой чарцёж. Гэта ён?

ЛІЯНА *цягнецца да нататніка, але ГЕКТАР выхоплівае яго ў прынцэсы і хавае.*

ГЕКТАР

Гэта казка Аляксандра. Уяўляеш, сядзеў усю ноч і раніцу! Недзе гадзіну таму толькі дапісаў. То цяпер ён пайшоў спаць.

ЛІЯНА

Магу я зірнуць?

ГЕКТАР

Канешне, не! Ён жа па сакрэце са мной падзяліўся.

ЛІЯНА

А можа, ты папросту сцягнуў у яго нататнік?

ГЕКТАР *(зноўку незадаволены)*

Якая ж ты шкодніца, Ліяна! Усё, ідзі да яго, ён там. Толькі не кажы пра нататнік! Проста мне вельмі хацелася даведацца, пра што ягоная казка. Там каралі і каралевы, феі і рыцары, а яшчэ людажэры і столькі розных істот. А галоўны герой — цмок! Пра цябе там таксама ёсць.

ЛІЯНА

А чым усё заканчваецца?

ГЕКТАР

Я пакуль не дачытаў.

ЛІЯНА

Тады не буду табе перашкаджаць.

ЛІЯНА *пакідае ГЕКТАРА і заходзіць да АЛЯКСАНДРА.*

ЛІЯНА *(ціха)*

Аляксандр? Можна?

АЛЯКСАНДР *не прачынаецца. ЛІЯНА прысаджваецца побач з ім.*

ЛІЯНА

Няўжо так моцна спіць? А што калі... Альбо так нельга? Хаця чаму не? Я ж прынцэса. Мне можна.

ЛІЯНА *цалуе АЛЯКСАНДРА. Ён усміхаецца і абдымае яе.*

ЛІЯНА *(са смехам)*

Дык ты ўдаваў?

АЛЯКСАНДР *сядае.*

АЛЯКСАНДР *(непарушына)*

Анікольнікі. Проста я ведаў, што ты прыйдзеш.

ЛІЯНА

Цябе Рамона папярэдзіла?

АЛЯКСАНДР

Яна таксама ведала? Адкуль?

ЛІЯНА

А ты адкуль ведаў?

АЛЯКСАНДР

Ты мне снілася.

Паўза.

ЛІЯНА

Ты, напэўна, скрозь сон пачуў, як мы з Гектарам размаўляем. І вырашыў, што ўсё яшчэ спіш. Прабач, калі мы гучна гаманілі.

АЛЯКСАНДР (*цвёрда*)

Не, ты не зразумела. Ты снілася мне ўвесь гэты час. Колькі я памятаю сябе, адзін і той жа сон, што і заўжды. Там ты і Рамона, нейкія ўрыўкі з вашай размовы, а потым верацяно... Я ж таму і ўзяўся пісаць казку. Хаця тады шмат чаго яшчэ не разумеў.

ЛІЯНА

Дык вось як ты даведаўся пра цмока?!

АЛЯКСАНДР

То бок?

ЛІЯНА

Я была ў вашым замку і адрамантавала твае машыны.

АЛЯКСАНДР

Ты была ў нашым замку? А Макса і Віялету бачыла? Як яны?

ЛІЯНА

Яны вельмі пераймаюцца за цябе. Але панна-рыцарка ідзе на папраўку. А твой дзядзька рыхтуецца ў паход.

АЛЯКСАНДР (*здзіўлены*)

Які такі паход?

ЛІЯНА

Ён выпраўляецца на пошукі цябе.

АЛЯКСАНДР

На пошукі мяне? Але навошта? Я, быццам бы, ужо знайшоўся.

ЛІЯНА

Каб ты здолеў вярнуцца дамоў. Даруй, Аляксандр! Я нічога не ведала.

АЛЯКСАНДР

Пра што ты?

ЛІЯНА

Пра праклён тваёй бабулі. Але я дапамагу табе знайсці дарогу назад. Я думаю, у гэтым і палягае маё сапраўднае пакліканне! Мы паляцім на паветраным шары і...

АЛЯКСАНДР

Але я хацеў бы застацца тут.

ЛІЯНА (*з гатоўнасцю*)

Ты баішся, што праклён усё роўна знойдзе цябе? Не бойся, я ўсё прадумала!

Паўза.

АЛЯКСАНДР

Не было ніякага праклёну. Гэта ж мая бабуля. А я ейны ўнук. Хіба яна магла мяне праклясці? Яна ўсяго толькі хацела, каб у мяне ўсё было добра. Я ж выдатна ведаю дарогу дамоў. Проста пакуль не хачу вяртацца.

ЛІЯНА (*разгублена*)

Што ж ты будзеш рабіць?

АЛЯКСАНДР

Думаю, прыйшоў час зразумець, хто я. Усё жыццё я быў то ўнукам, то пляменнікам. Мяне ўвесь час апекавалі, і кожны раз, калі я рабіў што-небудзь сам, абавязкова здаралася што-небудзь не тое. І мяне пачыналі апекаваць яшчэ мацней.

ЛІЯНА

Напэўна, пра цябе папросту клапаціліся.

АЛЯКСАНДР

Але я ўвесь час думаў, што ўсё раблю няправільна. Таму цяпер я хачу навучыцца жыць самастойна і даведацца, чаго я варты.

ЛІЯНА

А як жа твой дзядзька? Ён жа месца сабе не знаходзіць!

АЛЯКСАНДР

У гэтым і справа! Кожны з нас мусіць сам знайсці сваё месца, разумееш? Тым больш Макс сустрэў Віялету. Навошта ім зараз я?

ЛІЯНА (*сумна*)

Дык, значыць, цяпер ты будзеш тут адзін?

АЛЯКСАНДР

Чаму адзін? Са мной Гектар. Чакай, ты што, плачаш?

ЛІЯНА (*ропачна*)

Зусім не!

ЛІЯНА адварочваецца і выцірае слёзы.

АЛЯКСАНДР (*занепакоена*)
Што здарылася?

ЛІЯНА (*з прыкрасцю*)
Я заўжды хацела сябраваць з Гектарам, але ён цмок Рамоны і сябраваў са мной толькі таму, што яна яго папрасіла. Потым прыйшоў ты, і я думала, мы будзем разам. Але ты хочаш застацца тут, і Гектар з табой. Атрымліваецца, я цяпер зноўку лішняя!

АЛЯКСАНДР (*збянтэжаны*)
Але ты ж таксама можаш застацца тут.

ЛІЯНА
А як жа маё пакліканне? Я ж мушу выратаваць цябе!

АЛЯКСАНДР
З чаго ты ўзяла?

ЛІЯНА
Ты ж выратаваў мяне! Таму цяпер мая чарга.

АЛЯКСАНДР
Я не хачу, каб ты мяне выратоўвала.

ЛІЯНА (*неўразумела*)
Але чаму?

АЛЯКСАНДР
Таму што тваё пакліканне можа быць якім заўгодна. Ты сама знойдзеш яго, калі прыйдзе час. Подзвіг здзяйсняецца толькі аднойчы, але жыццё ідзе далей — гэта і ёсць пакліканне. І я зразумеў гэта толькі дзякуючы табе.

ЛІЯНА
Але ўсё роўна не хочаш, каб я цябе выратавала?

АЛЯКСАНДР
Я хачу, каб ты проста была побач.

ЛІЯНА (*недаверліва*)
Проста? І гэтага будзе дастаткова?

АЛЯКСАНДР (*ласкава*)
Калі толькі ты захочаш.

Паўза.

ЛІЯНА
Тады ты не будзеш супраць, калі я таксама прыдрамну?

АЛЯКСАНДР
А ты за сто гадоў не выпалася?

ЛІЯНА

Май сумленне! Я ўсё-такі цэлыя суткі ў дарозе.

АЛЯКСАНДР

Толькі не штурхацца!

ЛІЯНА кладзецца побач з АЛЯКСАНДРАМ і тут жа зноў падхопліваецца.

ЛІЯНА

Я ж зусім забылася! Трэба ўсіх папярэдзіць, што мы тут і што ўсё ў парадку. Можна, напішам нашым родным кароткія лісты і папросім Гектара перадаць іх?

Прыбязгае ГЕКТАР.

ГЕКТАР (*ён загадзя супраць*)

То бок яны будуць дрыхнуць, а я лятай туды-сюды? Нават не падумаю! Між іншым я таксама стаміўся!

ЛІЯНА

Гэта ад чаго ты стаміўся, цікава?

ГЕКТАР

Я чытаў!

АЛЯКСАНДР

Маю казку?

ГЕКТАР

Прабач, я не здолеў утрымацца! Але як ты даведаўся?

АЛЯКСАНДР

Я чуў, як ты сцягнуў мой нататнік. Заскоквай да нас. А з лістамі вырашым пазней. Вось бы вынайсці такую штуку, каб не трэ было нікуды лятаць, а лісты дастаўляліся самі сабой!

ГЕКТАР уладкоўваецца паміж АЛЯКСАНДРАМ і ЛІЯНАЙ. Цяпер ён выключна задаволены.

ГЕКТАР (*амаль вуркоча*)

Калі-небудзь знойдуцца дзівакі, якія і гэта прыдумаюць...

ЛІЯНА

А я вам для чаго? Я ж усё-такі прынцэса-вынаходніца...

ГЕКТАР

Спачатку зробім тэлескоп...

АЛЯКСАНДР

Канешне, зробім. Я ж табе абяцаў!

ЛІЯНА (*блытана*)

Паб'емся ў заклад, што я здолею ўдасканаліць ваш чарцёж? Толькі трэ будзе пачытаць нешта па опыцы...

ГЕКТАР (*сонна*)

Я бачыў у Базіле пару кніг...

*ЛІЯНА і ГЕКТАР мармычуць зусім неразборліва і засынаюць.
АЛЯКСАНДР глядзіць, як яны сапуць у абдымку.*

АЛЯКСАНДР

Ну вось. Яны спяць. А ў мяне цяпер сну ні ў адным воку. Але здаецца... Не! Я ўпэўнены! Я ўжо вельмі люблю іх.

АЛЯКСАНДР уздымаецца, укрывае ЛІЯНУ і ГЕКТАРА пледам, а сам сядзе пісаць новую казку.

ЗАСЛОНА